

KONČNO POROČILO

VKLJUČITEV NOVEGA ELEKTROENERGETSKEGA OBJEKTA JE KRŠKO 2
V ELEKTROENERGETSKI SISTEM SLOVENIJE

Študijska naloga:

MAKROEKONOMSKI UČINKI GRADNJE IN DELOVANJA JE KRŠKO 2

France Križanič
Mejra Festić
Sebastijan Repina

Maj, 2008

Kazalo:

1. ANALIZA VPLIVA DELOVANJA OBSTOJEČE NEK.....	5
1.1. VPLIV NA ENERGETSKO PANOGO IN NA OSTALE PANOGE.....	5
1.2. MAKROEKONOMSKI UČINKI DELOVANJA NEK.....	6
1.3. VPLIV NA ZAPOSLENOST, SOCIALNO STRUKTURO IN DEMOGRAFIJO.....	10
1.3.1. <i>Direktni in indirektni vpliv delovanja NEK na zaposlenost v državi in Spodnjeposavski regiji. ..</i>	<i>10</i>
1.3.2. <i>Analiza socialne strukture ob delovanju NEK v regiji.</i>	<i>14</i>
1.3.3. <i>Analiza družbenih dejavnosti.</i>	<i>19</i>
2. POMEN GRADNJE IN DELOVANJA NOVE JEDRSKE ENOTE ZA SPODNJEPOSAVSKO REGIJO.....	19
2.1. VPLIV NA ZAPOSLENOST IN DEMOGRAFIJO TER DRUŽBENE DEJAVNOSTI.....	19
2.2. VPLIV MULTIPLIKACIJSKIH UČINKOV NA RAZVOJ GOSPODARSTVA IN OSTALIH DEJAVNOSTI.....	20
2.2.1. <i>Vpliv na dodano vrednost in dodano vrednost na zaposlenega.</i>	<i>25</i>
2.2.2. <i>Vpliv na razvojno dejavnost in visoko šolstvo.....</i>	<i>27</i>
3. VPLIV GRADNJE NOVE JEDRSKE ENOTE KRŠKO 2 NA SLOVENSKO GOSPODARSTVO (1000 OZ. 1500 MW).....	28
3.1. NARODNOGOSPODARSKI UČINKI V ČASU GRADNJE BLOKA KRŠKO 2 JEDRSKE ELEKTRARNE KRŠKO, VPLIV NA RAZVOJNO IN GOSPODARSKO DEJAVNOST	28
4. MAKROEKONOMSKI UČINKI V ČASU DELOVANJA BLOKA KRŠKO 2 JEDRSKE ELEKTRARNE KRŠKO.....	36
4.1. MAKROEKONOMSKI UČINKI PROFITA IZ NASLOVA DELOVANJA KRŠKO 2 KOT POVEČAN INVESTICIJSKI POTENCIAL	43
5. POMEN IN VLOGA NOVE JEDRSKE ENOTE ZA NEMOTENO OSKRBO Z ELEKTRIČNO ENERGIJO	47
5.1. VPLIV OBSTOJEČE NEK NA ZANESLJIVO IN STABILNO OSKRBO.....	47
5.2. POVEČEVANJE IN ZAGOTAVLJANJE ENERGETSKE NEODVISNOSTI	47
6. VPLIV DELOVANJA NOVE JEDRSKE ENOTE NA ZNIŽEVANJE STROŠKOV SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA.....	48
7. VPLIV DELOVANJA NOVE JEDRSKE ENOTE NA ZMOGLJIVOSTI SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA.....	50
7.1. POVEČANJE POTENCIALNE PRODUKCIJE.....	50
7.2. VEČJA MOŽNOST NADALJNJEGA DELOVANJA VEČJIH PORABNIKOV ELEKTRIČNE ENERGIJE.....	52
8. LITERATURA IN VIRI:	56
PRILOGA A:	57
PRILOGA B:	59
PRILOGA C:	60

Povzetek

Delovanje NEK Jedrske elektrarne Krško vpliva preko reprodukcijskega povpraševanja (tako po izdelkih kot po storitvah) na dejavnost slovenskega gospodarstva in posameznih sektorjev. Vpliv traja ves čas polnega delovanja NEK, saj omogoča za 61 milijonov evrov (0.2%) letno večji bruto domači produkt na Slovenskem. Učinek je največji pri trgovini, poslovnih storitvah, gradbeništvu, pri oskrbi z elektriko, plinom in vodo, pri sektorju prometa in električne opreme. Povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi delovanja NEK Jedrske elektrarne Krško na letni ravni omogoča neposreden in zlasti posreden angažma 2002 zaposlenih in 600 tisoč evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost. Priliv javnofinančnih prihodkov je skoraj 20 milijonov evrov letno.

Ker deluje NEK po principu pokrivanja stroškov, se dobiček generira pri lastniku oz. trgovcu z energijo. Delež čistih prihodkov podjetja GEN je leta 2006 znašal 48% čistih prihodkov iz dejavnosti trgovanja z električno energijo v Sloveniji. Medtem ko je delež poslovnega izida (EBIT) predstavljal v letu 2004 slabih 80% dejavnosti trgovanja z električno energijo v Sloveniji. Delež kapitala v financiranju presega povprečje deleža kapitala v financiranju dejavnosti trgovanja z električno energijo, in sicer v letu 2006 skoraj 2-krat. Vrednost sredstev, ki jih veže GEN za opravljanje svoje dejavnosti znaša 54% povprečja sredstev dejavnosti trgovanja z električno energijo. Pomen GEN za dejavnost trgovanja z električno energijo je mogoče razbrati tudi iz deleža dolgoročnih sredstev, ki jih za opravljanje svoje dejavnosti veže GEN, v vrednosti 78% sredstev te dejavnosti (v letu 2005). Dodana vrednost na zaposlenega je v GEN za 1,5-krat višja od povprečja dodane vrednosti na zaposlenega v tej dejavnosti.

V NEK je zaposlenih 570 ljudi, kar predstavlja 6% vsega delovno aktivnega prebivalstva v občini Krško (2,4% v Spodnjeposavski regiji in 0,7% v Sloveniji), 6,8% vseh zaposlenih v občini Krško (2,8% v Spodnjeposavski regiji in 0,07% v Sloveniji) in 8,2% vse zaposlenih v podjetjih in gospodarskih družbah občine Krško (3,4% v Spodnjeposavski regiji in 0,08% v Sloveniji).

Gradnja Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško bo vplivala na 501 milijonov evrov oz. skoraj 679 milijonov evrov večji bruto domači produkt na Slovenskem. To predstavlja 1.65% oz. 2.23% našega bruto domačega produkta. Vpliv bo največji v gradbeništvu, poslovnih storitvah, v elektroindustriji, pa tudi v trgovini, proizvodnji kovin, industriji nekovin, v strojni dejavnosti in prometu. Povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi gradnje Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško bo omogočila neposreden in zlasti posreden angažma 19937 oz. 27001 zaposlenih ter 4 – 5 milijona evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost. Razvojni impulz bo najmočnejši v elektroindustriji in še opazen pri poslovnih storitvah ter strojni dejavnosti. Javnofinančni prihodki se bodo okrepili za skoraj 190 oz. 256 milijonov evrov.

Delovanje Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško (1000 MW ali 1500 MW instalirane moči) bo preko reprodukcijskega povpraševanja (tako po izdelkih kot po storitvah, po katerih povprašuje povprečno podjetje v panogi E - oskrba z elektriko, plinom in vodo – prilagojeno tako, da ni vezano na input premoga) vplivala na dejavnost slovenskega gospodarstva in posameznih sektorjev. Vpliv bo trajal ves čas polnega delovanja Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško in ne bo majhen, saj bo omogočil za 94 milijonov evrov (0.3%) oz. 147 milijonov evrov (0.5%) letno večji bruto domači produkt na Slovenskem. Učinek bo največji pri poslovnih storitvah, trgovini ter pri oskrbi z elektriko, plinom in vodo. Povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi delovanja Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško bo na letni ravni omogočila neposreden in zlasti posreden angažma 3083 oz. 4825 zaposlenih in 900 oz. 1400 tisoč evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost. Priliv javnofinančnih prihodkov iz naslova delovanja Krško 2 se bo povečal za slabih 31 oz. 48 milijonov evrov (davek na dobiček ni upoštevan). Izjemno

pomembno je dejstvo, da delovanje Krško 2 prispeva k zanesljivi oskrbi z električno energijo in k ohranjanju stabilnosti cen na slovenskem trgu električne energije, kar pa pomeni nižje proizvodne stroške slovenskih podjetij (zlasti velikih porabnikov električne energije) in posledično višjo konkurenčnost. K temu je treba dodati tudi investicijski potencial z upoštevanjem dobička, ki se generira pri GEN d.o.o. iz naslova delovanja Krško 2. Investicijski potencial smo upoštevali kot investicije v povečanje kapacitet obstoječega energetskega objekta Krško. Vrednost investicij - v znesku ocenjenega dobička - bi vpliva na gospodarsko dejavnost s skoraj 508 milijoni evrov dodatne produkcije našega gospodarstva, kar bi predstavljalo 0.8% slovenske proizvodnje. Vpliv bi bil največji v gradbeništvu, poslovnih storitvah, trgovini, proizvodnji nekovin, v elektroindustriji, pa tudi v prometu, proizvodnji kovin in strojni industriji. Vpliv na bruto domači produkt bi znašal skoraj 179 milijonov evrov dodatnega produkta, kar bi predstavljalo 0.6% našega bruto domačega produkta.

V Krško 2 bi naj zaposlili 400 ljudi, kar predstavlja 4,2% vsega delovno aktivnega prebivalstva v občini Krško (1,7% v Spodnjeposavski regiji in 0,5% v Sloveniji), 7,5% vseh zaposlenih v občini Krško (2% v Spodnjeposavski regiji in 0,05% v Sloveniji) in 5,8% vse zaposlenih v podjetjih in gospodarskih družbah občine Krško (2,4% v Spodnjeposavski regiji in 0,06% v Sloveniji).

Velik pomen GEN za Spodnjeposavsko regijo je razviden tudi iz visokega deleža prihodkov v regionalnih prihodkih vseh 940 podjetij in gospodarskih družb (z deležem med 45 in 65%) in v visokem deležu ocenjenega dobička GEN v skupnem poslovnem izidu podjetij in gospodarskih družb Spodnjeposavske regije, ki je celo nekajkrat večji od dobička regije v letu 2006.

Izgradnja Krško 2 s proizvodnjo 12 TWh letno bo razmere na slovenskem energetskem trgu krepko spremenila. S presežno ponudbo bo moč nastopati na relevantnem trgu JV Evrope in ob eni 75 € na MWh v pasovnem odjemu ustvarjati 900 milijonov € letnega prihodka od prodaje električne energije na domačem ali tujem trgu.

Delovanje Krško 2 bo bistveno povečalo ponudbo električne energije na slovenskem trgu. Ker je slovenski trg električne energije postal del širšega relevantnega trga te dobrine, ni pričakovati večjega znižanja cen elektrike. V primeru 1% znižanja cen električne energije se slovenska inflacija zniža za 0.05%, v primeru upada cen električne energije od 75 €/MWh na le 40 €/MWh pa za 2.3%. V tem primeru bo učinek na upad stroškov največji v oskrbi z električno energijo, plinom in vodo, v rudarstvu industriji nekovin, v kovinski ter lesni industriji. Med storitvenimi dejavnostmi je ta vpliv še najmočnejši v turizmu.

Povečanje ponudbe električne energije zaradi vključitve Krško 2 v sistem vodi v skupno povečanje zmogljivosti slovenske produkcije za 1.4 milijarde evrov ali 2.3% na letni ravni.

1. Analiza vpliva delovanja obstoječe NEK

1.1. Vpliv na energetske panoge in na ostale panoge

Po Poročilu o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2006 so elektrarne v Sloveniji proizvedle skupaj 13.643 GWh električne energije, porabljene pa je bilo 12.825 GWh, medtem ko so izgube pri prenosu in distribuciji znašale 971 GWh. Oblikovanje in krepitev drugega t. i. proizvodnega stebra nakazuje smeri razvoja konkurence. Dobava v letu 2006 na veleprodajnem trgu je potekala predvsem na podlagi dolgoročnih pogodb. Na slovenski borzi električne energije oziroma na Borzenu se je leta 2006 trgovalo le z 0,009 odstotka celotne slovenske porabe. NEK je v tem letu proizvedel (na pragu) 5290 GWh električne energije ter jo moral polovico (2645 GWh) prodati svojemu solastniku na Hrvaško. Ob upoštevanju prodaje polovice proizvodnje NEK izven Slovenije ter ob omenjenih izgubah v omrežju, je bila leta 2006 skupna slovenska ponudba te dobrine namenjena končni porabi na slovenskem trgu le 10602 GWh električne energije. Za normalno oskrbo trga je morala Slovenija uvoziti kar 20% svoje končne porabe te dobrine. Če ne bi bilo 2645 GWh električne energije ponudbe iz NEK namenjene slovenskemu trgu, bi moralo naše narodno gospodarstvo leta 2006 skupaj uvoziti že 5341 GWh električne energije ali 40% svoje končne porabe. Prenosne zmogljivosti, vsaj v povprečju (če zanemarimo konice porabe), tak uvoz omogočajo, saj je leta 2006 Slovenija (za svojo porabo in predvsem za tranzit) uvozila 7071 GWh električne energije.¹

V letu 2006 je znašal kosmati donos iz poslovanja NEK 118.4 milijona €, proizvodnja panoge E (oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo) pa 1557.0 milijona €. V NEK je bilo leta 2006 zaposleno povprečno 577 delavcev, v panogi E pa je imelo delo 11800 oseb.²³⁴

Primerjava podatkov o proizvodnji električne energije v Sloveniji ter NEK, podatkov o končni porabi električne energije v Sloveniji, podatkov o izgubah električne energije v našem omrežju, podatkov o strukturi porabe električne energije iz NEK ter podatkov o proizvodnji in zaposlenosti v panogi E slovenskega gospodarstva in v NEK kaže pomen NEK za slovensko oskrbo z električno energijo ter pomen NEK za delovanje slovenske energetike (merjeno po prihodku in zaposlenosti v panogi E). Tako je 2006 NEK predstavljal:

- s svojo celotno produkcijo: 37% skupne produkcije električne energije na Slovenskem,
- s svojo produkcijo namenjeno slovenskemu trgu: 20% končne porabe električne energije v Sloveniji,
- s svojim kosmatim donosom iz poslovanja: 8% proizvodnje panoge E v Sloveniji,
- s svojo zaposlenostjo: 5% skupnega števila zaposlenih v naši panogi E.

Izpostaviti velja dejstvo, da delovanje NEK prispeva k zanesljivi oskrbi z električno energijo in k ohranjanju stabilnosti cen na slovenskem trgu električne energije, kar pa pomeni nižje proizvodne stroške slovenskih podjetij (zlasti velikih porabnikov električne energije) in posledično višjo konkurenčnost.

¹ Statistični letopis Republike Slovenije 2007, Statistični urad Republike Slovenije, str. 335.

² Ibid., str.459, 460; podatki v SIT so preračunani v € po tečaju 1 € = 239.64 SIT.

³ Nuklearna elektrarna Krško d.o.o., Kazalniki poslovanja GZS za leto 2006, Gospodarska zbornica Slovenije, junij 2007.

⁴ Interna informacija NEK, ing. Jože Špiler - vodja tehničnega sektorja in investicij v GEN energiji, d.o.o.

1.2. Makroekonomski učinki delovanja NEK

Delovanje Jedske elektrarne Krško (NEK) vpliva na rast dejavnosti, dodane vrednosti, prejemkov zaposlenih, obračunane amortizacije, poslovnega presežka ter javnofinančnih prilivov v slovenskem gospodarstvu. Učinke delovanja NEK na slovensko gospodarstvo smo izračunali s pomočjo input-output modela. Metodologija je prikazana na koncu študije. Rezultate makroekonomskih učinkov (neposrednih in posrednih) delovanja NEK prikazujemo v Tabelah 1 do 3. V Tabeli 1 so prikazani učinki na ravni celotnega narodnega gospodarstva, v Tabeli 2 in 3 pa neposredni in posredni učinki delovanja NEK na ravni posameznih gospodarskih panog. Rezultati so podani v milijonih evrov, odstotku od vrednosti dane ekonomske spremenljivke na ravni celotnega gospodarstva ali pa v številu zaposlenih. Pri tem smo iz učinka delovanja NEK odvzeli vpliv povprečne slovenske elektrarne na povpraševanje po premogu ter naprej na precejšen angažma dela. Vpliv NEK smo razdelili na vpliv reprodukcijskega povpraševanja, vpliv plač (upoštevali smo povprečno slovensko nagnjenost k prihrankom) ter vpliv obnovitvenih investicij (predpostavljali smo enako strukturo porabe kot pri investiciji v nov blok nuklearne elektrarne). Poenostavljen multiplikativni vpliv z reprodukcijskim povpraševanjem celotnega kosmatega donosa od poslovanja na panogo E, prikazujemo v PRILOGI C. Razliko med obema izračunoma v besedilu na kratko komentiramo.

Delovanje NEK direktno in posredno vpliva na 61 milijonov evrov (0.2%) letno večji bruto domači produkt na Slovenskem. Učinek je največji pri trgovini, poslovnih storitvah, gradbeništvu, pri oskrbi z elektriko, plinom in vodo, pri sektorju prometa in električne opreme. Povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi delovanja NEK Jedske elektrarne Krško na letni ravni omogoča neposreden in zlasti posreden angažma 2002 zaposlenih in 600 tisoč evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost. Priliv javnofinančnih prihodkov je skoraj 20 milijonov evrov letno. V PRILOGI C vidimo, da bi bil pri poenostavljeni oceni učinek na dodano vrednost za 32 milijonov €, na zaposlenost pa za skoraj 300 delovnih mest večji. Menimo, da je treba upoštevati reprodukcijski tok brez inputa premoga, pa tudi delitev multiplikativnega učinka proizvodnje NEK na reprodukcijski del, obnovitvene investicije in plače – osebno porabo.

Tabela 1.

Makroekonomski učinki delovanja NEK

Učinki na ravni celotnega narodnega gospodarstva

	Mio €	% od agregatne ravni
Proizvodnja	134.4	0.22
Dodana vrednost (BDP)	61.2	0.20
Bruto sredstva za zaposlene (plače)	33.8	0.22
Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	13.9	0.34
Poslovni presežek	12.3	0.33
Število zaposlenih (delovna mesta)	2002	0.21
Izdatki za R&D	0.6	0.15
Direkten in posreden uvoz	43.1	0.21
Javnofinančni prihodki skupaj (brez prispevkov delodajalcev)	19.9	0.17

Tabela 2.
Direktni in posredni vpliv delovanja NEK
Učinki na ravni posameznih panog –
produkcija, dodana vrednost, plače, javnofinančni prihodki

		Proizvodnja	Dodana vrednost	Bruto sredstva za zaposlene (plače)	Javnofinančni prihodki skupaj
		V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €
A	Kmetijstvo	2.365	1.138	0.212	0.257
B	Ribištvo	0.017	0.007	0.005	0.003
CA	Premog	1.770	1.072	1.151	0.186
CB	Rude in kamnine	0.976	0.439	0.198	0.146
DA	Hrana	4.251	1.184	0.709	0.359
DB	Tekstil	2.723	0.707	0.604	0.256
DC	Usnje	0.338	0.119	0.099	0.042
DD	Les	0.610	0.202	0.151	0.071
DE	Papir in tisk	3.344	1.190	0.734	0.402
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0.000	0.000
DG	Kemikalije	0.540	0.215	0.111	0.068
DH	Guma	1.290	0.401	0.226	0.118
DI	Nekovine	1.426	0.556	0.334	0.195
DJ	Kovine	8.585	2.668	1.669	0.878
DK	Stroji	2.607	0.785	0.535	0.258
DL	Električna oprema	11.974	3.881	2.667	1.336
DM	Vozila	0.436	0.052	0.033	0.018
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.249	0.092	0.059	0.030
E	Elektrika, plin, voda	14.223	7.509	2.545	2.219
F	Gradbeništvo	15.745	4.629	2.867	2.030
G	Trgovina	19.579	10.341	6.727	3.531
H	Turizem	3.208	1.522	1.008	0.482
I	Promet	9.506	3.890	2.316	1.247
J	Finančno posredništvo	3.891	2.666	1.444	0.961
K	Poslovne storitve	18.503	11.942	4.365	3.102
L	Javna uprava	1.188	0.733	0.553	0.309
M	Izobraževanje	0.895	0.733	0.670	0.311
N	Zdravstveno varstvo	1.058	0.714	0.600	0.310
O	Druge storitve	3.128	1.809	1.248	0.786

Tabela 3.
Direktni in posredni vpliv delovanja NEK
Učinki na ravni posameznih panog – amortizacija, dobiček,
delavci, R&D

		Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	Poslovni presežek	Zaposleni	Izdatki za R&D
		V milijonih €	V milijonih €	Število angažiranih delavcev	V milijonih €
A	Kmetijstvo	0.304	0.659	83	0.000
B	Ribištvo	0.002	0.000	0	0.000
CA	Premog	0.256	-0.078	53	0.014
CB	Rude in kamnine	0.113	0.116	10	0.000
DA	Hrana	0.324	0.109	39	0.007
DB	Tekstil	0.109	-0.013	57	0.009
DC	Usnje	0.014	0.005	9	0.001
DD	Les	0.039	0.008	12	0.001
DE	Papir in tisk	0.216	0.210	36	0.002
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0	0.000
DG	Kemikalije	0.038	0.060	4	0.015
DH	Guma	0.099	0.068	16	0.008
DI	Nekovine	0.123	0.085	21	0.006
DJ	Kovine	0.459	0.495	121	0.035
DK	Stroji	0.144	0.097	32	0.020
DL	Električna oprema	0.624	0.513	176	0.284
DM	Vozila	0.013	0.004	2	0.001
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.014	0.017	4	0.001
E	Elektrika, plin, voda	3.392	0.943	141	0.032
F	Gradbeništvo	0.520	1.179	213	0.000
G	Trgovina	1.522	1.803	387	0.004
H	Turizem	0.240	0.267	76	0.000
I	Promet	1.192	0.455	136	0.023
J	Finančno posredništvo	0.376	0.772	54	0.024
K	Poslovne storitve	3.244	4.237	166	0.112
L	Javna uprava	0.158	0.003	24	0.000
M	Izobraževanje	0.041	-0.002	33	0.000
N	Zdravstveno varstvo	0.057	0.032	36	0.000
O	Druge storitve	0.229	0.222	61	0.000

V Tabelah 2-3 vidimo:

1. **Vpliv na gospodarsko dejavnost** (druga vrstica Tabele 1 in tretji stolpec Tabele 2): delovanje NEK na letni ravni vpliva na 134 milijonov evrov večjo produkcijo našega gospodarstva, kar predstavlja 0.2% skupne slovenske produkcije. Največji vpliv ima na dejavnosti trgovine, poslovnih storitev, gradbeništva, oskrbe z elektriko, plinom in vodo, elektroindustrijo, promet ter kovinsko industrijo.
2. **Vpliv na bruto domači produkt** (tretja vrstica Tabele 1 in četrti stolpec Tabele 2): delovanje NEK vpliva na 61 milijonov evrov letno večji bruto domači produkt na Slovenskem. To predstavlja 0.2% našega bruto domačega produkta. Med panogami slovenskega gospodarstva je direkten in posreden vpliv delovanja NEK Jedrske elektrarne Krško največji na dodano vrednost pri poslovnih storitvah, trgovini, pri oskrbi z elektriko, plinom in vodo, gradbeništvu, prometu, elektroindustriji ter proizvodnji kovin.
3. **Vpliv na prejemke zaposlenih** (četrti vrstica Tabele 1 in peti stolpec Tabele 2): delovanje NEK vpliva na dobrih 34 milijonov evrov večje bruto prejemke zaposlenih letno, kar predstavlja nekoliko več kot 0.2% bruto prejemkov zaposlenih v Sloveniji. Med gospodarskimi panogami je ta vpliv najmočnejši v trgovini, pri poslovnih storitvah, gradbeništvu, elektroindustriji, oskrbi z elektriko, plinom in vodo ter pri prometu.
4. **Vpliv na porabo stalnega kapitala** (peta vrstica Tabele 1 in tretji stolpec Tabele 3): povečanje zmogljivosti in dejavnosti NEK omogoči vsako leto slovenskemu gospodarstvu skoraj 14 milijonov evrov obračunane amortizacije, kar predstavlja dobrih 0.3% amortizacije na Slovenskem. Izkoristek kapacitet je najpomembnejši v sektorju oskrbe z elektriko, plinom in vodo, pri poslovnih storitvah, trgovini ter prometu.
5. **Vpliv na poslovni presežek** (šesta vrstica Tabele 1 in četrti stolpec Tabele 3): delovanje NEK omogoča dobrih 12 milijonov evrov poslovnega presežka v slovenskih podjetjih. To predstavlja nekoliko več kot 0.3% skupnega poslovnega presežka na Slovenskem. Vpliv je zopet največji pri poslovnih storitvah, trgovini, gradbeništvu, v oskrbi z elektriko, plinom in vodo, finančnemu posredništvu, kmetijstvu in elektroindustriji. Dejavnost NEK prispeva negativno k poslovnemu presežku pri dejavnostih premogovništva, tekstila in (neznatno) izobraževanja.
6. **Vpliv na zaposlenost** (sedma vrstica Tabele 1 in peti stolpec Tabele 3): povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi delovanja NEK omogoča na letni ravni neposreden in posreden angažma 2002 zaposlenih. Skupen angažma delovne sile za delovanja NEK predstavlja 0.2% delovno aktivnega prebivalstva v Sloveniji. Znatne pozitivne učinke na zaposlenost beležimo pri dejavnostih trgovine, gradbeništva, elektroindustrije, pri poslovnih storitvah, oskrbi z elektriko, plinom in vodo, prometu in pri dejavnosti proizvodnje kovin.
7. **Vpliv na razvojno aktivnost** (osma vrstica Tabele 1 in zadnji stolpec Tabele 3): delovanje NEK vpliva na 0.6 milijonov evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost, kar pomeni slabih 0.2% skupnih izdatkov za R&D v slovenskem gospodarstvu. Razvojni impulz je najmočnejši v elektroindustriji ter poslovnih storitvah.
8. **Vpliv na uvoz** (deveta vrstica Tabele 1): delovanje NEK vpliva na 43 milijonov evrov večji uvoz blaga in storitev letno, kar pomeni 0.2% skupnega slovenskega uvoza blaga in storitev.

9. **Vpliv na javnofinančne prihodke** (deseta vrstica Tabele 1 in v zadnjem stolpcu Tabele 2): zaradi delovanja NEK beležimo priliv javnofinančnih prihodkov v deležu 0.2% vseh javnofinančnih prihodkov slovenskega gospodarstva. Skupen učinek znaša skoraj 20 milijonov evrov. Med gospodarskimi panogami prispevajo v javno blagajno največ dejavnosti trgovina, poslovne storitve, oskrba z elektriko, plinom in vodo, gradbeništvo, elektroindustrija in promet.⁵

1.3. Vpliv na zaposlenost, socialno strukturo in demografijo

S povečevanjem človekovih potreb po energiji se povečuje tudi potreba po proizvodnji energije. Ena od najmlajših tehnologij za pridobivanje električne energije je jedrska tehnologija, ki se je uveljavila v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja kot odgovor na krizna obdobja pri zagotavljanju fosilnih goriv po sprejemljivih cenah. Hkrati postaja zanesljivost oskrbe porabnikov z električno energijo vse pomembnejše za nacionalna gospodarstva, saj električne energije ni možno uvažati v neomejenih količinah. V Evropski uniji je 32% električne energije proizvedene v nuklearnih elektrarnah.

V Pogodbi med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v Nuklearno elektrarno Krško, je osnovni kapital NEK d.o.o. (NEK) razdeljen na dva enaka poslovna deleža v lasti družbenikov GEN energija d.o.o. Ljubljana in Hrvatske elektroprivrede d.d. Zagreb. NEK proizvaja in dobavlja električno energijo izključno v korist družbenikoma, ki imata pravico in obveznost prevzema 50 % skupne razpoložljive moči in električne energije na pragu NEK. NEK proizvede letno med 5,2 in 5,8 TWh električne energije. NEK je obvezana odvajati sredstva v Sklad za financiranje, razgradnjo in odlaganje radioaktivnih odpadkov, in sicer v višini 0,30 EUR/kWh.⁶

1.3.1. Direktni in indirektni vpliv delovanja NEK na zaposlenost v državi in Spodnjeposavski regiji.

Glede na oceno pomena NEK za Spodnjeposavsko regijo (Tabela 4) in občino Krško (Tabela 5), oceno pomena NEK za dejavnost proizvodnje električne energije (Tabela 6), oceno pomena GEN d.o.o. za dejavnost prodaje električne energije (Tabela 7), lahko rečemo, da ima delovanje NEK v regiji in Sloveniji pomemben direktni in indirektni vpliv na zaposlenost.

Umestitev NEK v Spodnjeposavsko regijo. Delež čistih prihodkov NEK je znašal v obdobju od 2002 do 2006 od 10% do 19% čistih prihodkov Spodnjeposavske regije, medtem ko je delež poslovnega izida (EBIT) v letu 2003 dosegel celo 48% poslovnega izida regije. Delež kapitala NEK predstavlja dobrih 40% celotne vrednosti kapitala Spodnjeposavske regije. Velik pomen NEK za regijo je mogoče razbrati tudi iz deleža stalnih sredstev, ki jih za opravljanje svoje dejavnosti veže NEK, v vrednosti slabih 50% opredmetenih osnovnih sredstev regije. Dodana vrednost na zaposlenega je v NEK 3-krat višja od povprečja dodane vrednosti na zaposlenega v regiji. Podobno je mogoče pomembnost poslovnega subjekta razbrati tudi iz deleža skupnih prihodkov na zaposlenega, ki so skoraj 2-krat višji od povprečja regije. Nekoliko slabše se opazovani subjekt pozicionira pri kazalnikih čiste donosnosti sredstev (slaba 2% povprečja regije) in kapitala (slabe 3% povprečja regije), saj deluje na osnovi pokrivanja stroškov in ne na maksimiziranju dobička (dobiček se generira na GEN, HSE in HEP).

⁵ Učinki davčne reforme 2007 v izračunih niso upoštevani. Davek iz dobička, ki ga na podlagi cenovno ugodne proizvodnje električne energije ustvarjata GEN in HSE, ni upoštevan.

⁶ Leta 2006 je prispevek v ta namen znašal 1.909.904 tisoč SIT ali skoraj 8 milijonov €.

Tabela 4: Delež NEK v Spodnjeposavski regiji (število podjetij regije 940)				
	2003	2004	2005	2006
Sredstva	0,3273	0,3169	0,3142	0,2990
Dolgoročna sredstva	0,3643	0,3532	0,3591	0,3486
Opredmetena osnovna sredstva	0,4811	0,4724	0,4572	0,4576
Kratkoročna sredstva	0,2085	0,2030	0,1885	0,1748
Zaloge	0,4361	0,3916	0,3986	0,3060
Obveznosti do virov sredstev	0,3273	0,3169	0,3142	0,2990
Kapital	0,4238	0,4142	0,4299	0,4086
Finančne in poslovne obveznosti	0,1689	0,1558	0,1382	0,1330
Čisti prihodki od prodaje	0,1501	0,1259	0,1178	0,1072
Poslovni odhodki	0,1382	0,1231	0,1220	0,1083
Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	0,4787	0,1317	0,0112	0,0521
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	0,9536	-	-	0,0085
Poslovne terjatve	0,0505	0,0350	0,0625	0,0859
Dodana vrednost na zaposlenega	-	3,2299	3,1615	2,9743
Delež kapitala v financiranju	1,2949	1,3071	1,3684	1,3665
Delež dolgov v financiranju	0,5159	0,4915	0,4398	0,4448
Gospodarnost poslovanja	1,0680	1,0000	0,9528	0,9903
Čista donosnost sredstev	2,6858	-	-	0,0286
Čista donosnost kapitala	2,3053	-	-	0,0209
Skupni prihodki na zaposlenega	2,8506	1,9232	1,8246	1,7056
Povprečna mesečna plača na zaposlenega	2,0158	-	2,0949	2,0593
Naložbe v opredmetena osnovna sredstva	0,1594	0,2518	0,2505	0,5832

Vir: GVIN in lastni izračuni (2008).

Umestitev NEK v občino Krško. V občini Krško je skoncentriran precejšen del gospodarskih zmogljivosti Spodnjeposavske regije. Delež čistih prihodkov NEK predstavlja od 16% do 31% čistih prihodkov gospodarstva v občini Krško (ocena na osnovi podatkov 2002 do 2006). Medtem ko je delež poslovnega izida (EBIT) 17% poslovnega izida občine v letu 2004. Delež kapitala NEK predstavlja dobrih 50% celotne vrednosti kapitala občine. Velik pomen NEK za občino Krško je mogoče razbrati tudi iz deleža sredstev, ki jih za opravljanje svoje dejavnosti veže NEK, v vrednosti sredstev dobrih 40%. Dodana vrednost na zaposlenega je v NEK več kot 2-krat višja kot je povprečna dodana vrednost na zaposlenega v občini. Čista donosnost sredstev/kapitala je bila v letu 2003 2-krat višja kot povprečje v občini. Nekoliko slabše se opazovani subjekt pozicionira pri kazalniku čiste donosnosti sredstev po letu 2004.⁷ Medtem ko je kazalnik gospodarnosti poslovanja za 2 odstotni točki nižji kot povprečje občine v letu 2006. Naložbe v opredmetena osnovna sredstva so bile letu 2006 5-krat višje, povprečna plača 1,8-krat višja in skupni prihodki na zaposlenega 1,2-krat višji od povprečja v občini Krško.

⁷ Pozitivni učinki na poslovni izid se izkazujejo pri lastnikih GEN in HEP oz. HSE, kateremu GEN v letih 2003-2008 prodaja električno energijo iz NEK po stroškovni ceni in v študiji niso zajeti.

Tabela 5: Delež NEK v občini Krško (število podjetij občine 353)				
	2003	2004	2005	2006
Sredstva	0,4300	0,4210	0,4387	0,4311
Dolgoročna sredstva	0,4550	0,4497	0,4803	0,4819
Opredmetena osnovna sredstva	0,6016	0,6016	0,6130	0,6317
Kratkoročna sredstva	0,3297	0,3124	0,3004	0,2826
Zaloge	0,6195	0,5621	0,5926	0,5063
Obveznosti do virov sredstev	0,4300	0,4210	0,4387	0,4311
Kapital	0,5174	0,5107	0,5433	0,5313
Finančne in poslovne obveznosti	0,2560	0,2414	0,2343	0,2368
Čisti prihodki od prodaje	0,2343	0,1931	0,1798	0,1622
Poslovni odhodki	0,2187	0,1904	0,1871	0,1649
Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	0,5655	0,1660	0,0163	0,0847
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	0,7039	-	-	0,0128
Poslovne terjatve	0,0911	0,0595	0,1092	0,1535
Dodana vrednost na zaposlenega	-	2,5077	2,3398	2,1646
Delež kapitala v financiranju	1,2032	1,2131	1,2385	1,2323
Delež dolgov v financiranju	0,5952	0,5734	0,5340	0,5493
Gospodarnost poslovanja	1,0577	0,9905	0,9528	0,9808
Čista donosnost sredstev	2,1913	-	-	0,0307
Čista donosnost kapitala	2,0000	-	-	0,0247
Skupni prihodki na zaposlenega	2,1849	1,5148	1,3222	1,2321
Povprečna mesečna plača na zaposlenega	1,7004	-	1,8115	1,7844
Naložbe v opredmetena osnovna sredstva	0,1971	0,4656	0,7600	-

Vir: GVIN in lastni izračuni (2008).

Umestitev NEK v dejavnost proizvodnje električne energije. Delež čistih prihodkov NEK je znašal od 21% do 34% čistih prihodkov dejavnosti proizvodnje z električno energijo, medtem ko delež poslovnega izida (EBIT) predstavlja večji del poslovnega izida dejavnosti proizvodnje električne energije v l. 2003 (in sicer, 54%). Delež kapitala NEK predstavlja 28% celotne vrednosti kapitala te dejavnosti v letu 2006. Velik pomen NEK za dejavnost proizvodnje električne energije je mogoče razbrati tudi iz sredstev, ki jih za opravljanje svoje dejavnosti veže NEK, v vrednosti 28% do 34% vrednosti sredstev te dejavnosti. Dodana vrednost na zaposlenega je v NEK za 1,5-krat višja od povprečja dodane vrednosti na zaposlenega v dejavnosti proizvodnje električne energije (v letu 2003). Podobno je mogoče pomembnost poslovnega subjekta razbrati tudi iz čiste donosnosti sredstev/kapitala, ki je za 3-krat/2-krat višja kot povprečna čista donosnost v tej dejavnosti. Skupni prihodki na zaposlenega so v NEK dosegali v letu 2004 višjo raven kot povprečje dejavnosti in nekoliko nižjo v letih 2005 in 2006 (za 9% do 11%). Nekoliko slabše se opazovani subjekt pozicionira pri kazalniku čiste donosnosti sredstev in kapitala v letih 2005 in 2006.⁸

⁸ Pozitivni učinki na poslovni izid se izkazujejo pri lastnikih GEN in HEP oz. HSE, kateremu GEN v letih 2003-2008 prodaja električno energijo iz NEK po stroškovni ceni in v študiji niso zajeti.

Tabela 6: Delež NEK v dejavnosti proizvodnje električne energije v Sloveniji (E 40.11, število podjetij 85)				
	2003	2004	2005	2006
Sredstva	0,2899	0,2880	0,2829	0,2758
Dolgoročna sredstva	0,2827	0,2844	0,2785	0,2745
Opredmetena osnovna sredstva	0,2898	0,2897	0,2861	0,2845
Kratkoročna sredstva	0,3393	0,3084	0,3091	0,2827
Zaloge	0,7204	0,7110	0,7037	0,6078
Obveznosti do virov sredstev	0,2899	0,2880	0,2829	0,2758
Kapital	0,2995	0,2928	0,2865	0,2803
Finančne in poslovne obveznosti	0,2688	0,2835	0,2826	0,2702
Čisti prihodki od prodaje	0,3048	0,2644	0,2134	0,2128
Poslovni odhodki	0,2874	0,2780	0,2256	0,2244
Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	0,5418	0,1039	0,0166	0,0568
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	0,8846	0,0000	0,0000	0,0074
Poslovne terjatve	0,1360	0,0757	0,1343	0,1925
Dodana vrednost na zaposlenega	1,4223	1,0483	1,1333	1,0425
Delež kapitala v financiranju	0,9945	0,9906	0,9997	0,9913
Delež dolgov v financiranju	0,9273	0,9846	0,9994	0,9792
Gospodarnost poslovanja	1,0476	0,9286	0,9439	0,9533
Čista donosnost sredstev	2,9183	-	-	0,0276
Čista donosnost kapitala	3,2357	-	-	0,0271
Skupni prihodki na zaposlenega	1,4635	1,0771	0,9118	0,8950
Povprečna mesečna plača na zaposlenega	1,1493	0,0000	1,1993	1,1824
Naložbe v opredmetena osnovna sredstva	0,2799	0,2669	0,2321	0,2520

Vir: GVIN in lastni izračuni (2008).

Umestitev GEN d. o. o. v dejavnost trgovanja z električno energijo. Delež čistih prihodkov podjetja GEN je leta 2006 znašal 48% čistih prihodkov iz dejavnosti trgovanja z električno energijo. Medtem ko je delež poslovnega izida (EBIT) predstavljal v letu 2004 slabih 80% dejavnosti trgovanja z električno energijo. Delež kapitala v financiranju presega povprečje deleža kapitala v financiranju dejavnosti trgovanja z električno energijo, in sicer v letu 2006 skoraj 2-krat. Vrednost sredstev, ki jih veže GEN za opravljanje svoje dejavnosti znaša 54% povprečja sredstev dejavnosti trgovanja z električno energijo. Pomen GEN za dejavnost trgovanja z električno energijo je mogoče razbrati tudi iz deleža dolgoročnih sredstev, ki jih za opravljanje svoje dejavnosti veže GEN, v vrednosti 78% sredstev te dejavnosti (v letu 2005). Dodana vrednost na zaposlenega je v GEN za 1,5-krat višja od povprečja dodane vrednosti na zaposlenega v tej dejavnosti. Podobno je mogoče pomembnost poslovnega subjekta razbrati tudi iz čiste donosnosti sredstev/kapitala, ki je 2-krat/1,2-krat višja kot povprečna čista donosnost dejavnosti trgovanja z električno energijo (v letu 2006). Skupni prihodki na zaposlenega so bili v GEN leta 2003 in 2004 višji, v letih 2005 in 2006 pa nižji od povprečnih skupnih prihodkov na zaposlenega v tej dejavnosti. Povprečna plača v GEN je bila v opazovanem obdobju višja (leta 2006 celo za 28%) od povprečja plače na zaposlenega v dejavnosti trgovanja z električno energijo.⁹

⁹ V letu 2005 GEN zaposluje 50 % ljudi s VI. stopnjo izobrazbe in 50 % ljudi s VII. V letu 2006 je GEN zaposloval skoraj 90 % ljudi s VII. stopnjo izobrazbe ali več in ostalo s VI. stopnjo.

Tabela 7: Delež GEN d.o.o. v dejavnosti trgovanja z električno energijo v Sloveniji (E 40.132, število podjetij 8)				
	2003	2004	2005	2006
Sredstva	0,2147	0,8063	0,6197	0,5381
Dolgoročna sredstva	0,0000	0,8859	0,7856	0,9191
Opredmetena osnovna sredstva	-	0,9067	0,8734	0,7835
Kratkoročna sredstva	0,2371	0,7997	0,6277	0,5380
Obveznosti do virov sredstev	0,2147	0,8063	0,6197	0,5381
Kapital	0,9456	0,9828	0,9789	0,9598
Finančne in poslovne obveznosti	0,0004	0,7613	0,6079	0,4547
Čisti prihodki od prodaje	-	0,8076	0,5382	0,4829
Poslovni odhodki	-0,0093	0,8077	0,5409	0,4755
Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	-0,0093	0,7954	0,7389	0,9858
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	-0,0178	0,7373	0,7185	0,8045
Poslovne terjatve	-	0,8169	0,5580	0,5313
Dodana vrednost na zaposlenega	-	1,1472	1,1278	1,5162
Delež kapitala v financiranju	4,9985	1,2186	1,5803	1,9556
Delež dolgov v financiranju	0,0016	0,9441	0,9809	0,8450
Gospodarnost poslovanja	-	1,0000	0,9900	1,0198
Čista donosnost sredstev	-0,0419	0,9186	2,3667	2,0872
Čista donosnost kapitala	-0,0084	0,7551	1,5984	1,1580
Skupni prihodki na zaposlenega	-	1,0516	0,7523	0,7775
Povprečna mesečna plača na zaposlenega	-	-	1,1685	1,2842
Naložbe v opredmetena osnovna sredstva	-	0,8331	0,8522	0,9012

Vir: GVIN in lastni izračuni (2008).

1.3.2. Analiza socialne strukture ob delovanju NEK v regiji.

Socioekonomski kazalniki Spodnjeposavske regije. Spodnjeposavska regija pokriva 4% Slovenije in spada med območja s posebnimi razvojnimi problemi (v Sloveniji 60). V Spodnjeposavski regiji živi 3,5% slovenskega prebivalstva, regija je redkeje poseljena - z gostoto naseljenosti 79 prebivalcev na km², kar je pod slovenskim povprečjem (98,5). Delež prebivalstva starejšega od 64 let narašča in je dosegel 16% (V Sloveniji 15,2%), narašča pa tudi delež delovno sposobnega prebivalstva med 15. in 64. letom starosti z deležem 70%. Indeks staranja prebivalstva je dosegel leta 2004 vrednost 105 (v Sloveniji 100). Povprečna starost je nad slovenskim povprečjem (40,3). Neto medregijski selitveni saldo je med srednjimi v Sloveniji, in sicer, -0,3 maksimalno (najvišji pa v Obalno-Kraški regiji 1,9). Stopnja prijavljene brezposelnosti je 13% in je višja od slovenskega povprečja (10,6), pri čemer je delež dolgotrajno brezposelnih (50,5%) višji od slovenskega povprečja za 1,6 odstotnih točk, medtem ko je delež brezposelnih mladih med najnižjimi (18,2%, v Sloveniji 22,5%). Stopnja prijavljene zaposlenosti je pod slovenskim povprečjem (53,8%, v Sloveniji 55,7). Indeks dnevne migracije je 86,1 (v Sloveniji 100), kar pomeni, da je primanjkljaj delovnih mest nad aktivnim prebivalstvom primerjalno med najvišjimi (v % od domačega aktivnega prebivalstva) in znaša -25,1% (v Sloveniji -10,6%). V podjetjih, družbah in drugih organizacijah dela 71% zaposlenih, 13,6% zaposlenih dela pri samozaposlenih (kar je primerjalno najvišji delež, v Sloveniji 8%), 6,8% je samostojnih podjetnikov in 8,3% je zaposlenih kmetov.

Indeks bruto domačega proizvoda na prebivalca je nižji (84) od slovenskega povprečja (100). Indeks bruto plače na zaposlenega je 90,1 (v Sloveniji 100) in osnova

za dohodnino je 85,9 (v Sloveniji 100). Bruto dodana vrednost po dejavnostih je v Spodnjeposavski regiji nadpovprečna pri oskrbi z elektriko, plinom in vodo (19,9%, v Sloveniji 3,1%), v kmetijstvu, lov, gozdarstvu in ribištvi 6,5% (v Sloveniji 3,1%), v gradbeništvu 6,2% (v Sloveniji 5,6%) in gostinstvu 2,6% (v Sloveniji 2,2%). Dodana vrednost na zaposlenega je malo pod slovenskim povprečjem.

Analiza socialne strukture ob delovanju NEK v regiji. V NEK je zaposlenih 570 (470)¹⁰ ljudi, kar predstavlja 6% (4,9%) vsega delovno aktivnega prebivalstva v občini Krško (2,4% (1,9%) v Spodnjeposavski regiji in 0,7% (0,6%) v Sloveniji), 6,8% (5,6%) vseh zaposlenih v občini Krško (2,8% (2,3%) v Spodnjeposavski regiji in 0,07% (0,06%) v Sloveniji) in 8,2% (6,7%) vseh zaposlenih v podjetjih in gospodarskih družbah občine Krško (3,4% (4,2%) v Spodnjeposavski regiji in 0,08% (0,07%) v Sloveniji).¹¹ Glede na dejstvo, da je najbrž delež zaposlenih doma tudi v drugih občinah ali okoliških regijah, je izračun lahko zavajajoč, kljub temu pa nam relativno dobro pokaže pomembnost NEK za območje oziroma mikro okolje.

Regija ima najnižjo umrljivost dojenčkov (1,7 dojenčka na 1000 živorojenih) v Sloveniji (medtem ko je ta kazalnik najvišji v Pomurju in znaša 6,8/1000). Najnižje je tudi število razvezanih zakonskih zvez na 1000 prebivalcev.

Tabela 8: Delež prebivalstva po starosti (v letih) v Sloveniji in Spodnjeposavski regiji (popis l. 2005)									
leta	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
Delež v Sloveniji	4,49%	4,90%	5,90%	6,62%	7,52%	7,38%	7,16%	7,82%	7,75%
Delež v Spodnjeposavski regiji	4,45%	4,94%	6,18%	6,81%	7,46%	7,17%	6,84%	7,60%	7,74%
leta	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 +
Delež v Sloveniji	8,08%	7,05%	5,35%	5,28%	4,86%	4,25%	3,02%	1,49%	1,09%
Delež v Spodnjeposavski regiji	7,86%	6,83%	5,19%	5,02%	5,17%	4,53%	3,43%	1,60%	1,20%

Vir: SURS (2008).

Po starostni strukturi prebivalstva oziroma deležu določenih starostnih skupin ni bistvenih odstopanj med Slovenijo in Spodnjeposavsko regijo. Pri starosti nad 65 let beleži Spodnjeposavska regija večji delež teh starostnih skupin v celotni populaciji (Tabela 8). Indeks staranja prebivalstva je v Sloveniji 96,3 in v Spodnjeposavski regiji 102,4, medtem ko je povprečna starost v Sloveniji 39,5 let, je v Spodnjeposavski regiji pa neznatno višja, 39,7 let. Leta 2006 se je v Spodnjeposavsko regijo priselilo 334 ljudi in odselilo 305 ljudi, kar pomeni pozitiven neto migracijski tok. Po kriteriju meddržavnih migracij beležimo pozitivni prirast na ravni Slovenije in Spodnjeposavske regije (Tabela 9).

Tabela 9: Meddržavne selitve, statistične regije, Slovenija, letno (l. 2006)		
	SLOVENIJA	Spol M/Ž - SKUPAJ
Priseljeni iz tujine	20016	
	Spodnjeposavska	934
Odseljeni v tujino	13749	
	Spodnjeposavska	705
Selitveni prirast	6267	
	Spodnjeposavska	229

Vir: SURS (2008).

¹⁰ Upoštevamo, da se 100 ljudi vozi na delo iz Hrvaške.

¹¹ Glede na november l. 2007 (SURS 2008).

Tabela 10: Aktivno prebivalstvo po zaposlitvenem statusu, statistične regije, Slovenija (popis I. 2002)

	Delovno aktivno prebivalstvo - skupaj	Zaposlene osebe	Samozaposlene osebe - skupaj	Samozaposlene osebe - samostojni podjetniki, osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost	Samozaposlene osebe - kmetovalci	Brezposelne osebe
Slovenija	86,22%	77,77%	8,46%	5,91%	2,54%	13,78%
Spodnjeposavska regija	83,72%	74,46%	9,26%	5,98%	3,27%	16,28%

Vir: SURS (2008).

Med aktivnim prebivalstvom po zaposlitvenem statusu je delež aktivnega prebivalstva v Spodnjeposavski regiji za 2,5 odstotni točki nižji kot v Sloveniji, pri čemer je delež samozaposlenih višji za 0,8 odstotne točke. Med samozaposlenimi osebami je v Spodnjeposavski regiji višji delež tako pri samozaposlenih v kmetijstvu kot pri osebah, ki opravljajo samostojno poklicno dejavnost. Delež brezposelnih med aktivnim prebivalstvom je za 2,5 odstotni točki višji v Spodnjeposavski regiji kot v Sloveniji (Tabela 10).

Tabela 11: Prebivalstvo po vzdrževanosti, statistične regije, Slovenija, popis 2002

	Skupaj nevzdrževane osebe	Delovno aktivno prebivalstvo	Brezposelne nevzdrževane osebe	Druge nevzdrževane osebe	Skupaj vzdrževane osebe	Brezposelne vzdrževane osebe	Druge vzdrževane osebe
SLOVENIJA	71,21%	41,66%	3,05%	26,49%	28,79%	3,61%	25,18%
Spodnjeposavska	67,79%	38,93%	3,62%	25,24%	32,21%	3,95%	28,26%

Vir: SURS (2008).

Po kriteriju prebivalstva po vzdrževanosti je delež vzdrževanih v Spodnjeposavski regiji višji kot v Sloveniji. Prav tako velja za brezposelne vzdrževane osebe. (Tabela 11).

Primerjava povprečnih mesečnih plač po dejavnosti kaže, da so le-te višje v Spodnjeposavski regiji v dejavnostih proizvodnje strojev in naprav, proizvodnje drugih nekovinskih mineralnih izdelkov, proizvodnje izdelkov iz gume in plastičnih mas, proizvodnje usnja, obutve in usnjenih izdelkov, razen oblačil ter oskrbe z električno energijo, plinom in vodo. Pri dejavnostih finančnega posredništva, gradbeništva, proizvodnji vozil in plovil, proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov, tekstilij, krzna in proizvodnji vlaknin, papirja in kartona ter izdelkov iz papirja in kartona, založništva in tiskarstva so plače približno izenačene s povprečjem v Sloveniji (Tabela 12).

Tabela 12: Povprečne mesečne plače zaposlenih po dejavnostih, v EUR				
(preračunano glede na povprečni tečaj časovnega obdobja), 2004/12	Slovenija		Spodnjeposavska regija	
	Bruto plača	Neto plača	Bruto plača	Neto plača
SKD Dejavnost - skupaj	1212,31	771,7	1101,09	717,78
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	995,89	661,53	791,22	538,14
B Ribištvo in ribiške storitve	906,93	595,25	-	-
C Rudarstvo	1419,44	917,51	-	-
CA Pridobivanje energetskih surovin	1470,1	956,06	-	-
CB Pridobivanje rud in kamnin, razen energetskih	1233,59	776,09	-	-
D Predelovalne dejavnosti	1011,49	662,18	888,83	594,99
DA Proizvodnja hrane, pijač, krmil in tobanih izdelkov	1087,74	705,17	741,09	517,01
DB Proizvodnja tekstilij, usnjenih oblačil, tekstilnih in krznjenih izdelkov	691,14	476,31	669,97	466,56
DC Proizvodnja usnja, obutve in usnjenih izdelkov, razen oblačil	736,04	501,31	815,8	541,38
DD Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	829,72	559,98	-	-
DE Proizvodnja vlaknin, papirja in kartona ter izdelkov iz papirja in kartona, založništvo in tiskarstvo	1245,52	785,81	1117,96	727,25
DF Proizvodnja koksa, naftnih derivatov, jedrskega goriva	1189,34	764,24	-	-
DG Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov, umetnih vlaken	1608,44	967,05	-	-
DH Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	976,65	647,72	1037,22	659,3
DI Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov	1032,17	679,75	1034,89	678,4
DJ Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov	987,9	656,32	940,82	633,25
DK Proizvodnja strojev in naprav	1035,87	684,56	1228,24	770,9
DL Proizvodnja električne in optične opreme	1033,91	673,87	692,47	477,51
DM Proizvodnja vozil in plovil	1017,13	674,9	950,02	653,28
DN Proizvodnja pohištva in druge predelovalne dejavnosti, reciklaža	871,79	583,22	719,58	501,18
E Oskrba z električno energijo, plinom in vodo	1800,93	1107,17	2019,9 ¹²	1203,06
F Gradbeništvo	981	641,81	937,15	621,23
G Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe	1075,54	690,51	842,59	571,93
H Gostinstvo	921,59	608,92	1168,78	761,91
I Promet, skladiščenje in zveze	1460,17	917,15	1155,43	769,26
J Finančno posredništvo	1884,27	1121,51	1767,65	1114,13
K Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve	1319,29	812,01	1038,26	659,24
L Dejavnost javne uprave in obrambe, obvezno socialno zavarovanje	1370,72	867,42	1200,42	787,67
M Izobraževanje	1415,35	892,71	1290,55	838,95
N Zdravstvo in socialno varstvo	1351,99	849,76	1236,23	795,15
O Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti	1593,62	979,84	1173,72	777,33

Vir: SURS (2008).

¹² V NEK je bila leta 2006 povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega: 2195 €.

Tabela 13: Delovno aktivno prebivalstvo po dejavnosti in izobrazbi, statistične regije (popis I. 2002)

		Sektorji dejavnosti - skupaj	Kmetijske dejavnosti - skupaj	Nekmetijske dejavnosti (razen storitvenih) - skupaj	Storitvene dejavnosti - skupaj	Neznano - skupaj
SLOVENIJA	Skupaj	100,00%	3,99%	38,03%	52,73%	5,25%
	Brez šolske izobrazbe	100,00%	10,87%	46,82%	27,65%	14,66%
	Nepopolna osnovna izobrazba	100,00%	18,50%	53,43%	20,48%	7,59%
	Osnovna izobrazba	100,00%	10,64%	56,58%	25,81%	6,98%
	Srednja izobrazba	100,00%	2,94%	39,35%	52,48%	5,23%
	- nižja in srednja poklicna	100,00%	3,86%	47,17%	42,94%	6,02%
	- strokovna in splošna	100,00%	1,94%	30,96%	62,72%	4,38%
	Višja izobrazba	100,00%	1,36%	21,30%	73,76%	3,59%
	Visoka dodiplomska izobrazba	100,00%	0,76%	17,99%	77,47%	3,78%
	Visoka podiplomska izobrazba	100,00%	0,42%	8,66%	86,87%	4,05%
		Sektorji dejavnosti - skupaj	Kmetijske dejavnosti - skupaj	Nekmetijske dejavnosti (razen storitvenih) - skupaj	Storitvene dejavnosti - skupaj	Neznano - skupaj
Spodnjeposavska regija	Skupaj	100,00%	5,76%	41,46%	47,78%	5,00%
	Brez šolske izobrazbe	100,00%	14,71%	38,24%	20,59%	26,47%
	Nepopolna osnovna izobrazba	100,00%	26,91%	47,40%	18,20%	7,49%
	Osnovna izobrazba	100,00%	12,78%	57,00%	24,08%	6,14%
	Srednja izobrazba	100,00%	-	42,06%	49,06%	8,88%
	- nižja in srednja poklicna	100,00%	5,06%	49,17%	41,22%	4,55%
	- strokovna in splošna	100,00%	-	33,51%	58,49%	8,00%
	Višja izobrazba	100,00%	1,78%	23,10%	70,24%	4,89%
	Visoka dodiplomska izobrazba	100,00%	1,44%	21,95%	71,70%	4,90%
	Visoka podiplomska izobrazba	100,00%	-	13,17%	75,61%	11,22%

Vir: SURS (2008).

V Spodnjeposavski regiji dela slabe 6% delovno aktivnega prebivalstva v kmetijski dejavnosti, med ostalimi delovno aktivnimi pa je v storitvah zaposleno skoraj 48%, v sektorjih izven kmetijstva in storitev 42%, za 5% pa status ni opredeljen. V celotni Sloveniji je delež delovno aktivnih v kmetijstvu (4%) manjši, v storitvenem sektorju (53%) pa večji kot v Spodnjeposavski regiji. V tej regiji pa je delež delovno aktivnih v sektorjih izven kmetijstva in storitev (večinoma gre za industrijo) za 3 odstotne točke višji kot v Sloveniji. Spodnjeposavska regija ima torej še rezerve za nadaljnji razvoj storitvenega sektorja. Človeški kapital (zaposleni z višjo, visoko ali podiplomsko izobrazbo) je skoncentriran v storitveni dejavnosti. Ta koncentracija je v Spodnjeposavski regiji manjša kot v celi Sloveniji kar kaže bolj kakovostno raven dejavnosti v kmetijstvu in industriji. Verjetno k slednjemu precej prispeva tudi NEK. (Tabela 13). V kmetijstvu ima, na primer, visoko izobrazbo 0.76% v celi Sloveniji ter 1.44% v Spodnjeposavski regiji, podobno ima v sektorju izven kmetijstva in storitev (torej v glavnem industrija) v Sloveniji visoko izobrazbo 17.99%, v Spodnjeposavski regiji pa 21.95% delovno aktivnih. Obratno ima v storitvenem sektorju v Sloveniji visoko izobrazbo 77.45% in v Spodnjeposavski regiji 71.7% delovno aktivnih.

V strukturi delovno aktivnega prebivalstva po dejavnostih ni znatnih odstopanj med Slovenijo in Spodnjeposavsko regijo, pri čemer beleži Spodnjeposavska regija večji delež delovno aktivnega prebivalstva, ki je zaposleno v dejavnostih oskrbe z električno energijo, plinom in vodo, kmetijstva, lova, ribištva, gozdarstva, predelovalni dejavnosti, gradbeništvo, gostinstvo, javni upravi, socialnemu zavarovanju in obrambi ter manjši delež zaposlenih v trgovini, finančnem posredništvu, poslovnih storitvah, šolstvu in zdravstvu. (Tabela 14).

Tabela 14: Delovno aktivno prebivalstvo po dejavnosti, statistične regije, Slovenija, popis I. 2002		
	SLOVENIJA	Spodnjeposavska regija
Skupaj	100,00%	100,00%
kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo	3,99%	5,76%
rudarstvo	0,62%	0,36%
predelovalne dejavnosti	29,38%	30,30%
oskrba z elektriko, plinom, vodo	1,42%	3,89%
gradbeništvo	6,60%	6,92%
trgovina, popravila motornih vozil	12,78%	11,64%
gostinstvo	3,48%	4,22%
promet, skladiščenje in zveze	5,96%	5,87%
finančno posredništvo	2,47%	1,52%
nepremičnine, najem in poslovne storitve	6,64%	4,99%
javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	5,95%	7,09%
izobraževanje	6,62%	5,69%
zdravstvo, socialno varstvo	5,50%	4,54%
druge javne, skupne in osebne storitve	3,33%	2,21%
Neznano	5,25%	5,00%

Vir: SURS (2008).

1.3.3. Analiza družbenih dejavnosti.

Spodnjeposavska regija je prometno dobro dostopna, gričevnat vinogradniški svet in obilje vodnega bogastva so značilnosti te slovenske regije. Edina jedrska elektrarna v državi in čateška termalna voda sta razpoznavna znaka regije.

Po kriteriju števila muzejev, likovnih razstavišč in galerij predstavlja delež Krškega 1,1% glede na Slovenijo, pri čemer je delež likovnih razstavišč in galerij višji in znaša 3,1%. Po kriteriju števila prireditev, razstav in obiskovalcev kulturnih domov je delež Krškega 5,6% glede na Slovenijo (2,5% instrumentalnih koncertov poteka v Krškem, 0,5% zborovskih koncertov, 1,5% gledaliških prireditev, 0,5% folklornih nastopov, 1% likovnih razstav, 0,34% literarnih večerov, 0,7% akademij in proslav).

Delovanje NEK pomeni večjo dodano vrednost regije, več prihodkov iz naslova koncesijskih dajatev in več možnosti za razvoj družbenih dejavnosti. Hkrati pa zaposlenost v NEK prispeva k večjemu povpraševanju po dejavnostih, kot so šport ali kultura in zahteva ustrezno zdravstveno oskrbo.

2. Pomen gradnje in delovanja nove jedrske enote za Spodnjeposavsko regijo.

2.1. Vpliv na zaposlenost in demografijo ter družbene dejavnosti

V Krško 2 bi naj zaposlili 400 ljudi, kar predstavlja 4,2% vsega delovno aktivnega prebivalstva v občini Krško (1,7% v Spodnjeposavski regiji in 0,5% v Sloveniji).¹³ Glede na dejstvo, da bo najbrž delež zaposlenih doma tudi v drugih občinah ali okoliških regijah, je izračun lahko zavajajoč, kljub temu pa nam relativno dobro pokaže pomembnost Krško 2 za območje oziroma mikro okolje. Lahko rečemo, da bi se glede na število zaposlenih multiplikativni učinek na regijo povečal za 70% obstoječega učinka NEK ob upoštevanju razmerja med zaposlenimi v NEK (570) in Krško 2 (400).

Ob predpostavki, da ima vsak zaposleni družino, lahko ugodna gibanja rasti zaposlenosti dojemamo kot ugodnejša demografska gibanja, rast rodnosti ter kupne

¹³ Glede na november I. 2007 (SURs 2008).

moči v občini in regiji, kar pa multiplikativno vpliva na rast agregatnega povpraševanja v regiji. K temu je potrebno dodati še učinke multiplikatorja, ki izhajajo iz večje zaposlenosti in večje kupne moči, ki rezultira v rast agregatnega povpraševanja. Le-ta pa posledično vpliva na rast bruto domačega proizvoda in dodane vrednosti. Vzajemno delovanje multiplikatorja (= zaporedja dohodkov in izdatkov v gospodarstvu) in akceleratorja (= vpliva novih izvedenih investicij iz multiplikativnega procesa povpraševanja) stimulatивно vpliva na gospodarsko rast regije in povečuje njen prispevek k celotnemu nacionalnemu gospodarstvu.

Navedena dejstva prispevajo k ugodnejšim demografskim gibanjem in predvsem k rasti rodnosti. Večja nataliteta pa ponovno zažene krog vzajemnega delovanja multiplikatorja in akceleratorja, sproži neposredne in posredne učinke na razvoj posameznih gospodarskih in družbenih dejavnosti.

2.2. Vpliv multiplikacijskih učinkov na razvoj gospodarstva in ostalih dejavnosti

Gospodarnost poslovanja v Spodnjeposavski regiji, izražena s poslovnimi prihodki glede na odhodke, je nadpovprečna (1,041, v Sloveniji 1,040), po donosnosti sredstev pa podpovprečna, na predzadnjem mestu (0,008, v Sloveniji 0,026) in donosnost kapitala je podpovprečna (0,012, v Sloveniji 0,056). Stroški dela na zaposlenega so pod slovenskim povprečjem, delež stroškov dela v dodani vrednosti je med najnižjimi (58,3%, v Sloveniji 61,6%). Regija ima primerjalno najnižji delež dolga v virih sredstev (36,9%, v Sloveniji 55,3%), delež kratkoročnih obveznosti v virih sredstev je najnižji, kapitalna pokritost stalnih sredstev je nadpovprečna (83,1%, v Sloveniji 71,4%). Delež stalnih sredstev je visok 75,9% (v Sloveniji 62,7%), delež proizvodnih strojev, naprav in druge opreme v stalnih sredstvih je na prvem mestu (42,9%, v Sloveniji 16,5%). Regija je bila v zadnjih letih investicijsko najmanj aktivna in nadpovprečno izvozno usmerjena (delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnem čistem prihodku je 33,3%, v Sloveniji 28,3%). Spodnjeposavska regija namenja največji delež bruto domačega proizvoda med vsemi slovenskimi regijami za varstvo okolja, in ima največji delež okolje-varstvenih investicij. Da ne bi začel grozd proizvodenj ter storitev vezanih na delovanje nuklearne elektrarne postopoma zamirati potrebuje Spodnjeposavska regija nov investicijski cikel. Gradnja Krško 2 je s tega vidika za gospodarstvo regije izjemnega pomena.

Metodologija. Na osnovi lastne cene Krško 2 (21 EUR/MWh) in ocenjene letne proizvodnje na intervalu od 9-12 TWh,¹⁴ smo ocenili vrednost proizvodnje električne energije Krško 2 (189-252 mio EUR). Razmerje med vrednostjo proizvodnje NEK (117 mio EUR) in okoljskimi dajatvami v letu 2006 (4,7 mio EUR) smo uporabili za oceno razmerja med vrednostjo proizvodnje in okoljskimi dajatvami Krško 2 (enako oceno okoljskih dajatev Krško 2 smo dobili tudi z upoštevanjem razmerja vrednosti proizvodnje električne energije med Krško 2 in NEK, s katerim smo ponderirali okoljske dajatve Krško 2). Razmerje med številom zaposlenih v NEK in Krško 2 smo uporabili za oceno bruto plač in stroškov dela v Krško 2.

Pri ocenjenih stroških razgradnje za Krško 2 (0,8 eurcent/MWh) in proizvedene količine električne energije Krško 2 (na intervalu od 9-12 TWh), smo ocenili stroške razgradnje za Krško 2. Amortizacijo smo preračunali iz USD \$ v eure po tečaju na dan 5. 2. 2008. Oceno koncesijskih dajatev smo naredili z upoštevanje 0,8 eurocent/MWh in (povprečne) proizvodnje električne energije Krško 2. Razmerje med čistimi prihodki (104 mio eur) in vrednostjo proizvodnje NEK za leto 2006 (117 mio eurov) smo upoštevali pri oceni čistega prihodka Krško 2 (Tabela 14). Oceno izida iz poslovanja za Krško 2 smo naredili na osnovi razmerja (0,865) med izidom iz poslovanja (pri čemer smo upoštevali 2x znesek za Slovenijo oz. 101,2 mio eurov) in vrednostjo proizvodnje NEK (117 mio

¹⁴ Interna informacija GEN d.o.o., ing. Jože Špiler, 21. januarja 2008

eurov) v letu 2006, ki smo ga popravili z razmerji: i) med lastnima cenama NEK in Krško 2 (0,9489), ii) razmerjem med zneski razgradnje v eurocent/MWh za obe elektrarni (0,375), iii) razmerjem števila zaposlenih (1,425) in iv) razmerjem koeficientov NEK in Krško 2 (0,936) med letno povprečno amortizacijo in letno povprečno vrednostjo proizvedene količine električne energije v NEK (0,2247) in Krško 2 (0,2403). Na osnovi dobljenega koeficienta popravka (0,47462) in razmerja med izidom iz poslovanja in vrednostjo proizvodnje električne energije NEK v letu 2006 (0,865), smo ocenili razmerje med izidom iz poslovanja in ocenjeno vrednostjo proizvodnje električne energije v Krško 2 (0,411) in tako dobili oceno izida iz poslovanja za Krško 2 na intervalu med 77 do 103 mio eurov.¹⁵ Z upoštevanjem razmerja med amortizacijo oz. stroški goriva in močjo energetskega objekta (1000 in 1500 MW), smo ocenili interval lastne cene (z upoštevanjem povprečne lastne cene 21 eur/MWh). Povprečno lastno ceno smo popravili s tema razmerjema oz. koeficientoma (1,077 in 1,087).

Delež stroškov iz naslova plačanih koncesij smo izrazili kot delež vseh plačanih davkov podjetij v regiji (Tabela 15). Prihodke iz naslova prodaje električne energije proizvedene v Krško 2 za obdobje do 2026, smo izračunali na osnovi projekcije dolgoročnih prodajnih cen NEK, ki smo jih prognozirali na osnovi gibanje indeksa EEX in preteklih gibanj cen v Sloveniji. Dobljene prihodke smo izrazili kot delež prihodkov vseh podjetij v regiji glede na leto 2006 (Tabela 16) za dve različici zmogljivosti novega energetskega objekta.

Posamezne kategorije smo izrazili kot delež kategorij v Spodnjeposavski regiji (Tabela 17a, 17b). V Tabelah 17a in 17b smo upoštevali (ocenjeno) prodajno ceno GEN brez odbitka lastne cene Krško 2, medtem ko smo v Tabelah 17c in 17d od prodajne cene odbili lastno ceno, zato so prihodki in dobički nižji. Vrednost investicije (samo del opreme) smo upoštevali pri povečanju vrednosti sredstev (dolgoročnih in opredmetenih osnovnih sredstev) regije. Konstrukcijska dela (5% konstrukcijski management, 4% projektni management in inženiring, 1% transport in 34% krajevne konstrukcije (=preoblikovanje okolja) v skupnem deležu ocenjene vrednosti investicije) pa smo izrazili kot delež stroškov blaga, materiala in storitev v Spodnjeposavski regiji (glede na leto 2006), kar je lahko informativni kazalnik velikega pomena Krško 2 (in GEN) za Spodnjeposavsko regijo.

Primerjavo različnih postavk bilance uspeha in bilance stanja med Spodnjeposavsko regijo ter Krško 2 prikazujemo v tabeli 18. Rezultati za Krško 2 so ocenjeni iz letne povprečne količine proizvodnje električne energije Krško 2 (10,5 in 12 TWh), vrednosti investicije na instaliran kW (2200-2600 USD\$/kW) ter tečaj eura do USD\$ na dan 5. 2. 2008 (1 eur=1,4829 USD\$).

Pomen Krško 2 za Spodnjeposavsko regijo. V Tabeli 15 imamo zbrane glavne karakteristike Krško 2 oziroma ocene posameznih ekonomskih kazalnikov. Navedene ocene smo upoštevali pri opisovanju regionalnega pomena Krško 2 (Tabele 16-18).

¹⁵ NEK deluje po principu pokrivanja stroškov, kar pomeni, da se dobiček generira pri lastniku oz. trgovcu z energijo. GEN in HSE (z upoštevanjem povprečne prodajne cene energije, ki je bila prodana po bruto ceni NEK) s polovico električne energije iz NEK ustvarjata pozitiven izid iz poslovanja.

Tabela 15: Ocene za Krško 2

vrednost proizvodnje (mio eur)	189-252 mio eur
obseg proizvodnje	9-12 TWh
lastna cena*	24,6-17,9 eur/MWh
vrednost proizvodnje	189-252 mio eur
čisti prihodki NEK	166-222 mio eurov
prihodki GEN	500-700 mio eur
dodana vrednost	460-610 mio eur/letno
okoljske dajatve	7,59 - 10,12 mio eur
izid iz poslovanja	77,3-103 mio eurov
bruto plače/letno/zaposleni	26333 eur
stroški dela/letno/zaposleni	44226 eur
obseg plač	22 mio eur
stroški razgradnje	64,8 – 75,6 mio eur
Amortizacija	46,7-64,5mio eur
stroški goriva	41,5- 57,8 mio eur
koncesijske dajatve	7,6-10,12 mio eurov
vrednost investicije Krško 2	2,0163 do 2,2225 mlrd eurov
število zaposlenih Krško 2	570

* V lastno ceno so vključeni stroški jedrskega goriva, vodni prispevek, stroški porabe materiala in storitev, stroški amortizacije, stroški zavarovanja, nadomestilo za omejeno rabo prostora in uporabo stavbnega zemljišča, stroški dela, stroški obresti in ostali finančni odhodki ter ostali odhodki poslovanja.
Vir: Lastne ocene na osnovi podatkov GEN (2008).

Glede koncesijskih dajatev, ki nastopijo z dnem pravnomočnosti lokacijskega dovoljenja, so koncesionarji prisiljeni čim bolj skrajšati gradnjo Krško 2, ki naj bi trajala 5 let. Koncesijske dajatve se delijo v razmerju 60:40 v korist lokalnih skupnosti in se lahko namenijo financiranju infrastrukturnih objektov v lokalnih skupnostih. Vrednost infrastrukturnih vlaganj pa bi pomenila močne multiplikativne učinke gradbenih del v regiji na zaposlenost in rast dodane vrednosti v regiji. Upoštevali smo 0,5 eurocent/MWh koncesijskih dajatev (Tabela 16).

Tabela 16: Prilivi lokalnih skupnosti iz naslova koncesij (povprečno letno)

	Prihodki lokalnih skupnosti iz naslova koncesij	Delež plačanih koncesij v plačanih davkih regije	Delež plačanih koncesij v odhodkih regije
Krško 2	7,6 - 10,2 mio eurov	0,7 - 0,91%	0,44 - 0,6%

- Izhajali smo, da letna prodana vrednost električne energije ustreza srednji letni količini proizvodnje in
- upoštevali smo dolgoročno ceno pri 10% stopnji koncesijskih dajatev.

Vir: GVIN, podatki GEN in lastni izračuni (2008).

Tabela 17a: Projekcija prihodkov GEN glede na ocene prodajne cene in delež v regiji (pesimistična varianta)¹⁶

LETO	cena EUR/MWh ^a	količina proizvodnje ^b	prihodki GEN	delež prihodkov ^b	dobiček popravljeni z dinamiko cen ^c	delež dobička GEN v poslovnem izidu (EBIT) regije
2011	57,09	9.000.000,00	513.810.000,00	45,34%	359.100.000,00	858,41%
2012	57,12	9.000.000,00	514.080.000,00	45,36%	359.288.702,05	858,86%
2013	57,42	9.000.000,00	516.780.000,00	45,60%	360.986.029,41	862,92%
2014	57,71	9.000.000,00	519.390.000,00	45,83%	360.913.636,36	862,75%
2015	58,00	9.000.000,00	522.000.000,00	46,06%	360.904.522,61	862,73%
2016	58,30	9.000.000,00	524.700.000,00	46,30%	360.957.413,79	862,85%
2017	58,59	9.000.000,00	527.310.000,00	46,53%	360.886.260,72	862,68%
2018	58,89	9.000.000,00	530.010.000,00	46,77%	360.938.709,68	862,81%
2019	59,19	9.000.000,00	532.710.000,00	47,01%	360.929.342,84	862,79%
2020	59,49	9.000.000,00	535.410.000,00	47,24%	360.920.070,96	862,76%
2021	59,79	9.000.000,00	538.110.000,00	47,48%	360.910.892,59	862,74%
2022	60,10	9.000.000,00	540.900.000,00	47,73%	360.961.866,53	862,86%
2023	60,40	9.000.000,00	543.600.000,00	47,97%	360.892.512,48	862,70%
2024	60,71	9.000.000,00	546.390.000,00	48,21%	360.943.062,91	862,82%
2025	61,02	9.000.000,00	549.180.000,00	48,46%	360.933.651,79	862,80%
2026	61,33	9.000.000,00	551.970.000,00	48,71%	360.924.336,28	862,77%

^aocena prodajne cene glede na indeks EEX in gibanja prodajne cene električne energije ^bupoštevali smo spodnjo mejo količine proizvodnje Krško 2 in ocenjene prihodke (dobiček) izrazili kot delež čistih prihodkov (dobička) regije v letu 2006 ^cocenjeni poslovni izid (na intervalu cca. med 360-480 mio eurov) smo popravili z dinamiko ocenjenih prodajnih cen električne energije pridobljene v NEK

Vir: GVIN, podatki GEN in lastni izračuni (2008).

¹⁶ Obresti za odplačilo kredita za gradnjo Krško 2 nismo upoštevali pri projekcijah zato bo dobiček v času odplačevanja kreditov ali obveznic ustrezno manjši. Nismo upoštevali pokrivanja lastne cene Krško 2.

Tabela 17b: Projekcija prihodkov GEN glede na ocene prodajne cene in delež v regiji (optimistična varianta)¹⁷

LETO	cena EUR/MWh ^a	količina proizvodnje ^b	prihodki GEN	delež prihodkov ^b	dobiček popravljeni z dinamiko cen ^c	delež dobička GEN v poslovnem izidu (EBIT) regije
2011	57,09	12.000.000,00	685.080.000,00	60,45%	478.800.000,00	1144,55%
2012	57,12	12.000.000,00	685.440.000,00	60,48%	479.051.602,73	1145,15%
2013	57,42	12.000.000,00	689.040.000,00	60,80%	481.314.705,88	1150,56%
2014	57,71	12.000.000,00	692.520.000,00	61,11%	481.218.181,82	1150,33%
2015	58,00	12.000.000,00	696.000.000,00	61,42%	481.206.030,15	1150,30%
2016	58,30	12.000.000,00	699.600.000,00	61,73%	481.276.551,72	1150,47%
2017	58,59	12.000.000,00	703.080.000,00	62,04%	481.181.680,96	1150,24%
2018	58,89	12.000.000,00	706.680.000,00	62,36%	481.251.612,90	1150,41%
2019	59,19	12.000.000,00	710.280.000,00	62,68%	481.239.123,79	1150,38%
2020	59,49	12.000.000,00	713.880.000,00	62,99%	481.226.761,28	1150,35%
2021	59,79	12.000.000,00	717.480.000,00	63,31%	481.214.523,45	1150,32%
2022	60,10	12.000.000,00	721.200.000,00	63,64%	481.282.488,71	1150,48%
2023	60,40	12.000.000,00	724.800.000,00	63,96%	481.190.016,64	1150,26%
2024	60,71	12.000.000,00	728.520.000,00	64,29%	481.257.417,22	1150,42%
2025	61,02	12.000.000,00	732.240.000,00	64,61%	481.244.869,05	1150,39%
2026	61,33	12.000.000,00	735.960.000,00	64,94%	481.232.448,38	1150,36%

^aocena prodajne cene glede na indeks EEX in gibanja prodajne cene električne energije ^bupoštevali smo zgornjo mejo količine proizvodnje Krško 2 in ocenjene prihodke (dobiček) izrazili kot delež čistih prihodkov (dobička) regije v letu 2006 ^cocenjeni poslovni izid (na intervalu cca. med 360-480 mio eurov) smo popravili z dinamiko ocenjenih prodajnih cen električne energije pridobljene v NEK

Vir: GVIN, podatki GEN in lastni izračuni (2008).

Tabela 17c: Projekcija prihodkov GEN glede na ocene prodajne (in lastne) cene (Krško 2) in delež v regiji (optimistična varianta)¹⁸

LETO	cena (po odbitku lastne cene) EUR/MWh ^a	količina proizvodnje ^b	prihodki GEN	delež prihodkov ^b	dobiček popravljeni z dinamiko cen ^c	delež dobička GEN v poslovnem izidu (EBIT) regije
2011	39,19	12.000.000,00	470.280.000,00	41,50%	420.882.000,00	1006,10%
2012	39,22	12.000.000,00	470.640.000,00	41,53%	421.204.185,76	1006,87%
2013	37,72	12.000.000,00	452.640.000,00	39,94%	405.094.897,68	968,36%
2014	39,81	12.000.000,00	477.720.000,00	42,15%	427.540.505,74	1022,02%
2015	40,10	12.000.000,00	481.200.000,00	42,46%	430.654.968,10	1029,46%
2016	40,40	12.000.000,00	484.800.000,00	42,78%	433.876.825,72	1037,16%
2017	40,69	12.000.000,00	488.280.000,00	43,09%	436.991.288,08	1044,61%
2018	40,99	12.000.000,00	491.880.000,00	43,40%	440.213.145,70	1052,31%
2019	41,29	12.000.000,00	495.480.000,00	43,72%	443.435.003,32	1060,01%
2020	41,59	12.000.000,00	499.080.000,00	44,04%	446.656.860,93	1067,71%
2021	41,89	12.000.000,00	502.680.000,00	44,36%	449.878.718,55	1075,41%
2022	42,20	12.000.000,00	506.400.000,00	44,69%	453.207.971,42	1083,37%
2023	42,50	12.000.000,00	510.000.000,00	45,00%	456.429.829,04	1091,07%
2024	42,81	12.000.000,00	513.720.000,00	45,33%	459.759.081,91	1099,03%
2025	43,12	12.000.000,00	517.440.000,00	45,66%	463.088.334,78	1106,99%
2026	43,43	12.000.000,00	521.160.000,00	45,99%	466.417.587,65	1114,95%

^aocena prodajne cene glede na indeks EEX in gibanja prodajne cene električne energije, ki smo jo znižali za ocenjeno lastno ceno Krško 2 (Tabela 15) ^bupoštevali smo zgornjo mejo količine proizvodnje Krško 2 in ocenjene prihodke (dobiček) izrazili kot delež čistih prihodkov (dobička) regije v letu 2006.

Vir: GVIN, podatki GEN in lastni izračuni (2008).

¹⁷ Obresti za odplačilo kredita za gradnjo Krško 2 nismo upoštevali pri projekcijah zato bo dobiček v času odplačevanja kreditov ali obveznic ustrezno manjši. Nismo upoštevali pokrivanja lastne cene Krško 2.

¹⁸ Obresti za odplačilo kredita za gradnjo Krško 2 nismo upoštevali pri projekcijah zato bo dobiček v času odplačevanja kreditov ali obveznic ustrezno manjši.

Tabela 17d: Projekcija prihodkov GEN glede na ocene prodajne (in lastne) cene (Krško 2) in delež v regiji (pesimistična varianta)¹⁹

LETO	cena (po odbitku lastne cene) EUR/MWh ^a	količina proizvodnje ^b	prihodki GEN	delež prihodkov ^b	dobiček popravljene dinamike cen ^c	delež dobička GEN v poslovnem izidu (EBIT) regije
2011	39,19	9.000.000,00	352.710.000,00	31,12%	246.507.750,09	589,27%
2012	39,22	9.000.000,00	352.980.000,00	31,15%	246.696.452,12	589,72%
2013	37,72	9.000.000,00	339.480.000,00	29,96%	237.261.350,69	567,16%
2014	39,81	9.000.000,00	358.290.000,00	31,62%	250.407.592,02	598,59%
2015	40,10	9.000.000,00	360.900.000,00	31,85%	252.231.711,63	602,95%
2016	40,40	9.000.000,00	363.600.000,00	32,08%	254.118.731,91	607,46%
2017	40,69	9.000.000,00	366.210.000,00	32,31%	255.942.851,52	611,82%
2018	40,99	9.000.000,00	368.910.000,00	32,55%	257.829.871,81	616,33%
2019	41,29	9.000.000,00	371.610.000,00	32,79%	259.716.892,10	620,84%
2020	41,59	9.000.000,00	374.310.000,00	33,03%	261.603.912,38	625,35%
2021	41,89	9.000.000,00	377.010.000,00	33,27%	263.490.932,67	629,86%
2022	42,20	9.000.000,00	379.800.000,00	33,51%	265.440.853,63	634,52%
2023	42,50	9.000.000,00	382.500.000,00	33,75%	267.327.873,92	639,04%
2024	42,81	9.000.000,00	385.290.000,00	34,00%	269.277.794,88	643,70%
2025	43,12	9.000.000,00	388.080.000,00	34,24%	271.227.715,84	648,36%
2026	43,43	9.000.000,00	390.870.000,00	34,49%	273.177.636,81	653,02%

^aocena prodajne cene glede na indeks EEX in gibanja prodajne cene električne energije, ki smo jo znižali za ocenjeno lastno ceno Krško 2 (Tabela 15) ^bupoštevali smo spodnjo mejo količine proizvodnje Krško 2 in ocenjene prihodke (dobiček) izrazili kot delež čistih prihodkov (dobička) regije v letu 2006.

Vir: GVIN, podatki GEN in lastni izračuni (2008).

Tabela 18: Pomen Krško 2 za Spodnjeposavsko regijo

	Spodnjeposavska regija	Krško 2	delež Krško 2 v vrednosti postavk regije
Stroški dela	169.531.409	17.690.400	10,43%
Amortizacija	69.604.359	55.633.000	79,92%
Dodana vrednost ^a	769.167.339	535.000.000	69,56%
Dodana vrednost na zaposlenega	32.401	1.337.500	4127,96%
Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ^a	588.796.530	220.500.000	37,45%
Stroški blaga, materiala in storitev ^b (spodnja meja)	774.721.256	887.180.492	114,52%
Stroški blaga, materiala in storitev ^b (zgornja meja)	774.721.256	979.162.404	126,39%
Dolgoročna sredstva ^c (spodnja meja)	1.266.205.512	1.227.373.884	96,93%
Opredmetena osnovna sredstva dolgoročna sredstva ^c (spodnja meja)	960.477.587	1.227.373.884	127,79%
Dolgoročna sredstva ^c (zgornja meja)	1.266.205.512	1.354.626.678	106,98%
Opredmetena osnovna sredstva dolgoročna sredstva ^c (zgornja meja)	960.477.587	1.354.626.678	141,04%
Dolgoročna sredstva ^d (spodnja meja)	1.266.205.512	1.129.138.808	89,18%
Opredmetena osnovna sredstva dolgoročna sredstva ^d (spodnja meja)	960.477.587	1.129.138.808	117,56%
Dolgoročna sredstva ^d (zgornja meja)	1.266.205.512	1.246.206.696	98,42%
Opredmetena osnovna sredstva dolgoročna sredstva ^d (zgornja meja)	960.477.587	1.246.206.696	129,75%
Povprečna plača na zaposlenega	1.045	2.194	209,95%

^aocenjena dodana vrednost letno glede na povprečje v regiji (v 1 eur), skupna povprečna dodana vrednost Krško 2 v enem letu,

^aupoštevali smo prodajno ceno Krško 2 podjetju GEN,

^bupoštevali smo vrednost storitev (konstrukcijskih del, transporta in okoljskih investicij kot delež 44% v vrednosti investicije, pri inštalirani moči od 1150 do 1500 MW, pri spodnji in zgornji vrednosti investicije na intervalu od 2,02 mlrd evrov do 2,22 mlrd evrov),

^cupoštevali smo maksimalno inštalirano moč, na letni ravni 12 TWh in obratovalni čas 24 ur dnevno namesto 22 ur dnevno oziroma 8696 ur letno namesto 8000 ur letno,

^dupoštevali smo 8000 ur letno.

Vir: GVIN, podatki GEN in lastni izračuni (2008).

Velik pomen GEN (in Krško 2) za Spodnjeposavsko regijo je razviden tudi iz visokega deleža prihodkov v regionalnih prihodkih vseh 940 podjetij in gospodarskih družb (z deležem med 45 in 65%) in v visokem deležu ocenjenega dobička GEN v skupnem poslovnem izidu podjetij in gospodarskih družb Spodnjeposavske regije, ki je celo nekajkrat večji od dobička regije v letu 2006 (Tabele 17). Treba je dodati, da se v

¹⁹ Obresti za odplačilo kredita za gradnjo Krško 2 nismo upoštevali pri projekcijah zato bo dobiček v času odplačevanja kreditov ali obveznic ustrezno manjši.

naši oceni dobička »skrivajo« tudi odplačila obresti in povračilo lastne cene Krško 2 (v Tabelah 17a in 17b, medtem ko smo lastno ceno Krško 2 v Tabelah 17c in 17d odšteli od prodajne cen GEN). Gre za dohodek kapitala, ki pa najverjetneje ne bo imel nosilce iz Spodnjeposavske regije. Stroške dela, amortizacijo, dodano vrednost, nabavno vrednost blaga materiala in storitev in vrednost sredstev Krško 2 smo izrazili kot delež teh postavk regije. Visoki deleži potrjujejo velik pomen investicije Krško 2 za Spodnjeposavsko regijo (Tabela 18). Deleži sredstev Krško 2 v sredstvih regije bi znašali od 89% do 141% sredstev regije v letu 2006. Plače bi bile znatno višje kot so povprečne v regiji. Delež dodane vrednosti bi znašal 69% dodane vrednosti regije. Tudi druge izbrane postavke bi imele visoke deleže v vrednosti postavk na ravni regije.

2.2.1. Vpliv na dodano vrednost in dodano vrednost na zaposlenega.

V Tabeli 18 imamo oceno bruto dodane vrednosti in bruto dodane vrednosti na zaposlenega. Dodana vrednost Krško 2 bi po oceni znašala skoraj 70% dodane vrednosti Spodnjeposavske regije, medtem ko bi dodana vrednost na zaposlenega znatno presežala povprečje regije.

Glede bruto dodane vrednosti po dejavnostih lahko rečemo, da glede na povprečje v Sloveniji Spodnjeposavska regija prispeva za 16,7 odstotnih točk več k bruto dodani vrednosti oskrbe z električno energijo, plinom, vodo kot znaša povprečje v Sloveniji (Tabela 19). Medtem ko so odstopanja pri drugih dejavnosti manjša (z večjim prispevkom Spodnjeposavske regije pri dejavnostih kmetijstva, lova, gozdarstva, gradbeništva, popravil motornih vozil in trgovine). Spodnjeposavska regija prispeva 2,8% bruto domačega proizvoda k BDP Slovenije in BDP/per capita znaša 80% BDP/per capita Slovenije (l. 2005).

Tabela 19: Regionalna bruto dodana vrednost po dejavnostih v osnovnih cenah, tekoče cene, Slovenija, letno, l. 2005		
(v%)	SLOVENIJA	SPODNJEPOSAVSKA REGIJA
SKD dejavnost - SKUPAJ	100	100
A+B Kmetijstvo, lov gozdarstvo in ribištvo	2,5	5,4
C+D Rudarstvo in predelovalne dejavnosti	24,5	20,1
E Oskrba z elektriko, plinom in vodo	3	19,7
F Gradbeništvo	5,8	6,6
G Trgovina, popravila motornih vozil	12	8,1
H Gostinstvo	2,3	3
I Promet, skladiščenje in zveze	7,7	4,2
J Finančno posredništvo	4,4	1,8
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	17,1	14,2
L Javna uprava, obvezno socialno zavarovanje	6,2	5,9
M Izobraževanje	5,8	5
N Zdravstvo in socialno varstvo	5,2	4,3
O+P Druge javne, skupne in osebne storitve; zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	3,7	1,7

Vir: SURS (2008).

Teorija grozdenja pravi, da se dodana vrednost in dodana vrednost na zaposlenega znatno povečujeta ob tehnološko zahtevnih investicijah. Tako sodobne tehnologije, struktura povpraševanja in liberalni koncepti vodenja ekonomske politike odpirajo možnosti izbire kraja, kje se bo produkcija locirala, preselila in tam ostala ter prispevala k rasti dodane vrednosti. Lociranje produkcije na določenem območju sproži koncentracijo (aglomeracijo) produkcije, prilaganje strukture proizvodnje in dejavnosti regije, (realno in dohodkovno) konvergenco regije in hitrejšo integracijo v mednarodne ekonomske integracije. Lokacija produkcije je pogojena s ceno produkcijskih faktorjev, razpoložljivostjo primarnih produkcijskih faktorjev, kumunalno infrastrukturo, transportnimi stroški, ekonomijo obsega, stroški zapaščanja starih lokacij, priliva produkcijskih faktorjev, dostopnosti sredstev za financiranje investicij, obstoječega in potencialnega povpraševanja, eksterne ekonomije, povezave med outputom in inputom, ravni tehnologije in njenega spreminjanja, od ustreznosti ekonomske politike (subvencij,

javnih naročil, dajatev, koncesij, politične vpetosti regije, odločitev politikov itd.), institucionalnih pogojev (centralizacije državne uprave) in socialnih dejavnosti (izobrazbe, kvalifikacije delovne sile, trenda upokojevanj, življenjskega standarda, koncentracije človeškega kapitala itd.). Ob spreminjajočih se tehnologijah in rastočih produkcijskih stroških se je proizvodnja locirala v bližini večjih trgov.

Ključna gospodarska panoga (oziroma pol rasti) tvori močno vpetost vezanih gospodarskih dejavnosti v temeljno dejavnost in na ta način sproži grozdenje dejavnosti okrog temeljne dejavnosti v regiji. Če se pol rasti prilagaja novim tehnologijam in spremembam na trgu, ohranja regija prosperiteto in blagostanje, visoko zaposlenost, višji standard in kupno moč (Perrox 1960, povzeto po Fitzpatrick 2004).

Arthur (1989) govori o lastnostih, ki vplivajo na ravnotežje ob lokaciji produkcije, in sicer: ob nefleksibilni tehnologiji se dejavnosti »zaklenejo« za daljše časovno obdobje in obstaja nevarnost usihanja gospodarske rasti regije; nepredvidljivi dogodki lahko (ob ekonomiji obsega in doseženi stopnji razvoja) privedejo do sprememb v gospodarski strukturi in porušijo ravnovesje. Aglomeracijski dejavniki, ki koncentrirajo podjetja na lokacijah glede na razpoložljivost inputov, transportne stroške, kvalifikacijo delovne sile, lokacijo konkurentov itd., so lahko pogojeni tudi z zgodovinskim trenutkom. Če so aglomeracijske sile omejene, se lahko produkcija dane dobrine razprši po večjih regijah, kar razprši grozdenje gospodarskih dejavnosti.

Henderson pravi (1974) pravi, da je optimalna velikost mesta določena z maksimalno blaginjo prebivalcev. Koncentracija proizvajalcev povišuje rente in stroške, kar znižuje konkurenčnost. Fujiti (1999) pravi, da je optimalna velikost mesta odvisna od eksternih ekonomij, ki jih ustvarja koncentracija določene vrste proizvodnje, ki so odvisne od vloge te vrste produkcije in vezanosti na druge gospodarske dejavnosti. Ko se eksterne ekonomije ne povečujejo več, tudi mesto preneha naraščati.

Na gospodarske grozde vpliva dvoja: centripetalne sile (ki delujejo po principu snežne kepe, ekonomije obsega, povezav z dobavitelji, koncentracije podjetij in potrošnikov, rastočih donosov, stroškov menjave, dostopnosti do informacij in specifičnih znanj), ki vodijo v aglomeracijo in sistem v ravnotežje, pri čemer se zaposlenost in produkcija koncentrirata v določenih geografskih območjih; in centrifugalne sile (nemobilnost produkcijskih faktorjev, regionalne razlike v plačah, relativna velikost zemljiških rent, konkurenca za produkcijske faktorje, onesnaževanje, preobljudenost, kopičenje odpadkov, kriminal itd.) pa preprečujejo nadaljnjo koncentracijo poslovnih aktivnosti. Končni rezultat grozdenja je odvisen od razmerja obeh sil, kot tudi od ovir za spremembo lokacije produkcije in državne politike.²⁰

Kompleksna produkcija zahteva medsebojno bližino grozdov podjetij iz razlogov, da je geografsko koncentracijo možno pojasniti z rastočimi donosi, nepopolno konkurenco, vmesnimi proizvodi in drugimi navedenimi dejavniki. Geografska ekonomika se razlikuje od klasične teorije komparativnih prednosti, saj je geografska lokacija odvisna od povezav podjetij, kopičenja znanja, trenda razvoja, kumulativnega procesa v začetnem stadiju in tudi dejavnikov, ki jih navaja klasična teorija komparativnih prednosti. Navedeni dejavniki pa vodijo v regionalne razlike.²¹

²⁰ Možno je dvojno ravnovesje: i) popolna specializacija regij in ii) delitev na vodilne in periferne regije.

²¹ Regionalne razlike se kažejo v diferencah BDP/per capita, stopnjah brezposelnosti, strukturi porabe in produkcije, različni produktivnosti, starostni strukturi populacije, različnih smereh migracij, dostopnosti do javnih storitev, eksterni ekonomiji, ekonomiji obsega, inovacijah, energetski preskrbljenosti, razpoložljivosti finančnih virov, oskrbi z javnimi dobrinami, številu umetno ustvarjenih delovnih mest v administraciji, itd.

Kadar so gospodarske dejavnosti po produkciji močno povezane, kadar je produkcija nedeljiva in konkurenca nepopolna (predvsem v tehnološko zahtevnih dejavnostih) nastajajo grozdi. Geografska koncentracija povezana s sprostitvijo mednarodne menjave, nastopi v sektorjih, za katere so značilne ekonomije obsega, visok delež vrednosti vezanega kapitala in polizdelkov v končnem izdelku.²² Koncentrirana proizvodnja električne energije v tako kompleksni proizvodni enoti kot je nuklearna elektrarna, bi morala biti dovolj močan impulz oblikovanju grozda gospodarske dejavnosti tudi v Spodnjeposavski regiji.

2.2.2. Vpliv na razvojno dejavnost in visoko šolstvo.

Podjetja so vzpodbujena investirati v grozd zaradi produkcijskih vezi, koristi od »bazena« dobaviteljev (ki lahko vzdržujejo produkcijo z nizko ravniyo zalog), nižjih transportnih stroškov in boljše pogajalske pozicije do prevoznikov, možnosti pridobivanja izvoznih vzpodbud, koncentracije potrošnikov in kupne moči, finančnih, informacijskih, vzdrževalnih in svetovalnih storitev, formalnih in neformalnih povezav podjetij, specializiranih institucij, univerz, raziskovalnih institutov in gospodarskih zbornic, lažje implementacije nove tehnologije, vzajemne rasti dejavnosti, infrastrukture, optimističnih pričakovanj sklopa potencialnih investorjev itd.

Ko grozd nastaja lahko država pospeši njegovo rast z ustrezno univerzitetno in raziskovalno infrastrukturo (Univerza v Mariboru je ustanovila svojo dislocirano enoto Fakulteto za energetiko v Krškem, ki bo začela z izvajanjem študijskih programov jeseni 2008). Kreirajo se nova delovna mesta, povečuje inovativnost, profitabilnost in gospodarska rast, nastajajo nova podjetja, rastejo investicije, implementira se tehnološki napredek itd.

Gradnja Krško 2 bo prispevala tudi k povečanju ravni izobraženosti in implementaciji tehnološkega napredka v spremljevalne gospodarske dejavnosti. Trenutno je profil izobraženosti v Spodnjeposavski regiji takšen kot ga kaže Tabela 20: O številu diplomantov terciarnega izobraževanja (letno) lahko rečemo, da Spodnjeposavska regija za Slovenijo zaostaja. Namreč, v letu 2006 je bilo 8,45 diplomantov na 1000 prebivalcev v Sloveniji in 7,32 diplomantov terciarnega izobraževanja v Spodnjeposavski regiji. Glede stopnje izobraženosti in deleža diplomantov visokostrokovnega in univerzitetnega programa ni bistvenih odstopanj med Slovenijo in Spodnjeposavsko regijo (Tabela 20).

Tabela 20: Diplomanti visokošolskega strokovnega in univerzitetnega izobraževanja po statistični regiji stalnega prebivališča, visokošolskih zavodih, vrsti programa in načinu študija (I. 2006) v skupnem številu zaposlenih

	Visokošolski strokovni	Univerzitetni	1. stopnja - visokošolski strokovni	1. stopnja - univerzitetni
	Način študija - SKUPAJ	Način študija - SKUPAJ	Način študija - SKUPAJ	Način študija - SKUPAJ
SLOVENIJA	21,22%	39,90%	28,51%	10,37%
Spodnjeposavska regija	21,40%	40,08%	28,90%	9,62%

Vir: SURS (2008).

²² Za ZDA je značilna visoka geografska koncentracija panog ob nizkih ovirah menjave na skupnem trgu.

3. Vpliv gradnje nove jedrske enote Krško 2 na slovensko gospodarstvo (1000 OZ. 1500 MW)

Gradnja Bloka 2 Jedrske elektrarne Krško (v nadaljevanju - Krško 2) bo neposredno in posredno vplivala na 501 milijon evrov oz. skoraj 679 milijonov evrov večji bruto domači produkt na Slovenskem. To predstavlja 1.65% oz. 2.23% našega bruto domačega produkta. Vpliv bo največji v gradbeništvu, poslovnih storitvah, v elektroindustriji, pa tudi v trgovini, proizvodnji kovin, industriji nekovin, v strojni dejavnosti in prometu. Povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi gradnje Krško 2 bo omogočila neposreden in zlasti posreden angažma 19937 oz. 27001 zaposlenih ter 4 – 5 milijona evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost. Razvojni impulz bo najmočnejši v elektroindustriji in še opazen pri poslovnih storitvah ter strojni dejavnosti. Javnofinančni prihodki se bodo okrepili približno²³ za skoraj 190 oz. 256 milijonov evrov.²⁴

Delovanje Krško 2 bo preko reprodukcijskega povpraševanja (tako po izdelkih kot po storitvah, po katerih povprašuje povprečno podjetje v panogi E - oskrba z elektriko, plinom in vodo (a brez inputa premoga ter ob predpostavkah uvozno visoko odvisnih obnovitvenih investicij in povprečne nagnjenosti zaposlenih k prihrankom) vplivala na dejavnost slovenskega gospodarstva in posameznih sektorjev. Vpliv bo trajal ves čas polnega delovanja Krško 2 in ne bo majhen, saj bo omogočil za skoraj 92 milijonov evrov (0.3%) oz. 147 milijonov evrov (0.5%) letno večji bruto domači produkt na Slovenskem. Učinek bo poleg elektrogospodarstva, največji še pri poslovnih storitvah, trgovini ter pri oskrbi z elektriko, plinom in vodo. Povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi delovanja Bloka Krško 2 bo na letni ravni omogočila neposreden in zlasti posreden angažma 3000 oz. 4811 zaposlenih in 900 tisoč oz. 1.4 milijona evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost. Priliv javnofinančnih prihodkov se bo letno povečal za okoli 30 oz. 48 milijonov evrov

3.1. Narodnogospodarski učinki v času gradnje Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško, vpliv na razvojno in gospodarsko dejavnost

Gradnja Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško bo vplivala na rast dejavnosti, dodane vrednosti, prejemkov zaposlenih, obračunane amortizacije, poslovnega presežka ter javnofinančnih prilivov v slovenskem gospodarstvu. To mu bo omogočilo angažma določenega števila zaposlenih in povečane investicije v R&D s potencialno krepitvijo razvojnih zmogljivosti. Obenem bo investicija povečala tudi slovenski uvoz.

Investicija bo v obdobju gradnje vplivala na dobavitelje različnih sektorjev. Sodeč po dobljenih informacijah GEN d.o.o in naših izračunih, bo investicija vplivala zlasti na proizvajalce opreme, gradbeništvu, finančne in poslovne storitve. Vpliv ne bo le neposreden pač pa tudi posreden na dobavitelje teh dobaviteljev blaga in storitev ter tako naprej. Ta učinek smo ocenili z input-output analizo na podatkih input-output tabele leta 2001 ter po strukturi ekonomskih spremenljivk na agregatni ravni leta 2006. Metodologijo prikazujemo v posebnem poglavju.

Glede na dobljene informacije od GEN d.o.o (o obsegu in strukturi stroškov gradnje Krško 2)²⁵ smo prikazali učinke dveh različic gradnje in delovanja Krško 2. Od

²³ Učinki davčne reforme 2007 v našo analizo niso zajeti.

²⁴ Upoštevan je samo Krško 2.

²⁵ Interna informacija GEN d.o.o., ing. Jože Špiler, 10. marca 2008.

skupne vsote investicije 1733 oz. 2347 milijona evrov lahko pričakujemo, da bo celotna strojno-tehnološka oprema in sistem vodenja (v skupni vrednosti 873.4 ali 1182.9 milijona evrov) uvožena in da bo slovensko gospodarstvo opravilo gradbena dela, dobavilo energetske opremo, izvedlo storitve investitorja ter dobavitelja pa tudi zagotovilo potrebne finančne storitve. V tem primeru bo panoga DL (elektroindustrija) dobavila 48.5 oz. 65.7 milijona evrov opreme, panoga F (gradbeništvo) izvedla dela v vrednosti 608.3 oz. 823.8 milijona evrov in panoga K (poslovne storitve) opravila dela v vrednosti 20.8 oz. 28.2 milijona evrov.

Rezultate makroekonomskih učinkov gradnje Krško 2 v zastavljenem obsegu in strukturi prikazujemo v Tabelah 21 do 26. Tabeli 21 in 22 prikazujeta vpliv na ravni celotnega narodnega gospodarstva (v milijonih evrov, številu angažiranih delavcev ter v odstotkih od ravni dane spremenljivke, na primer proizvodnje, dodane vrednosti, ...), Tabele 23 do 26 pa vpliv na ravni posameznih gospodarskih panog. Tu so rezultati v milijonih evrov ali pa v številu zaposlenih. Rezultati kažejo globalen torej neposreden in posreden (preko dobaviteljev repromateriala in ustreznih storitev ter njihovih dobaviteljev takšnih dobrin in tako naprej) učinek gradnje Krško 2 na naše gospodarstvo v celoti ter njegove gospodarske panoge.

V Tabelah 21 – 23 vidimo:

1. **Vpliv na gospodarsko dejavnost** (druga vrstica Tabele 21, 22 in tretji stolpec Tabele 23, 25): gradnja Krško 2 bo vplivala na skoraj 1426 oz. 1932 milijonov evrov večjo produkcijo našega gospodarstva. To predstavlja 2.3% oz. 3.1% skupne slovenske produkcije. Vpliv bo največji v gradbeništvu, poslovnih storitvah, v elektroindustriji, pa tudi v trgovini, proizvodnji kovin, industriji nekovin, v finančnem posredništvu in prometu.
2. **Vpliv na bruto domači produkt** (tretja vrstica Tabele 21, 22 in četrti stolpec Tabele 23, 25): gradnja Krško 2 bo vplivala na 501 oz. 679 milijonov evrov bruto domači produkt na Slovenskem, kar predstavlja 1.7% oz. 2.2% našega bruto domačega produkta. Struktura dodane vrednosti je po posameznih panogah slovenskega gospodarstva podobna strukturi multiplikativnega vpliva analizirane investicije na slovensko proizvodnjo. Zopet je učinek največji pri gradbeništvu, v poslovnih storitvah in elektroindustriji pa tudi v trgovini, proizvodnji kovin, industriji nekovin, v finančnem posredništvu in prometu.
3. **Vpliv na prejemke zaposlenih** (četrti vrstica Tabele 21, 22 in peti stolpec Tabele 23, 25): načrtovana investicija bo vplivala na skoraj 298 oz. 403 milijonov evrov večje bruto prejemke zaposlenih. To predstavlja 1.9% oz. 2.6% bruto prejemkov zaposlenih v Sloveniji. Pomen posameznih gospodarskih panog je tudi tu razporejen podobno kot pri vplivu investicije na proizvodnjo.
4. **Vpliv na porabo stalnega kapitala** (peta vrstica Tabele 21, 22 in tretji stolpec Tabele 24, 26): gradnja Krško 2 bo vplivala na skoraj 83 oz. 113 milijonov evrov obračunane amortizacije in s tem na povečanje sredstev namenjenih obnovitvenim investicijam. V celotni slovenski amortizaciji to predstavlja 2.0% oz. 2.7%. Izkoristek kapacitet bo najpomembnejši za sektor gradbeništvo, poslovnih storitev, nekoliko manj amortizacije bodo obračunali v sektorjih prometa, trgovine, nekovin, elektroindustrije, oskrbe z elektriko, plinom in vodo ter strojni sektor.
5. **Vpliv na poslovni presežek** (šesta vrstica Tabele 21, 22 in četrti stolpec Tabele 24, 26): obseg in struktura načrtovane investicije v Krško 2 bo omogočil dobrih 113 oz. 153 milijonov evrov poslovnega presežka v slovenskih podjetjih. To predstavlja 3.0% oz. 4.1% skupnega poslovnega presežka na Slovenskem. Vpliv bo zopet največji v gradbenem sektorju, sektorju poslovnih storitev, zelo visok pa

tudi v trgovini, elektroindustriji, sektorju nekovin in prometa. Rahli upad poslovnega presežka bo zaslediti v sektorju tekstila, premoga ter izobraževanja.

6. **Vpliv na zaposlenost** (sedma vrstica Tabele 21, 22 in peti stolpec Tabele 24, 26): povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi gradnje Krško 2 bo omogočila neposreden in zlasti posreden angažma 19937 oz. 27001 zaposlenih. V tem primeru ne gre nujno za nova delovna mesta pač pa za produktivno zaposleno delo ljudi, ki morda že so v delovnem razmerju. Skupen angažma delovne sile za načrtovano investicijo predstavlja 2.1% oz. 2.9% delovno aktivnega prebivalstva v Sloveniji. Ta učinek bo nastopil v vseh slovenskih gospodarskih panogah z izjemo naftne industrije (DF). Najmočnejši bo seveda v gradbeništvu.
7. **Vpliv na razvojno aktivnost** (osma vrstica Tabele 21, 22 in zadnji stolpec Tabele 24, 26): gradnja Krško 2 bo vplivala na skoraj 4 oz. 5.3 milijona evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost. To predstavlja 0.9% oz. 1.3% skupnih izdatkov za R&D v slovenskem gospodarstvu. Razvojni impulz bo najmočnejši v elektroindustriji in še opazen tudi pri poslovnih storitvah, sektorju kovin, nekovin in strojni dejavnosti.
8. **Vpliv na uvoz** (deveta vrstica Tabele 21, 22): načrtovana investicija bo vplivala na omenjenih 998.2 milijona evrov neposrednega uvoza ter še na 233.8 oz. 669.8 milijonov evrov posrednega uvoza potrebnega za dobavo energetske opreme ter izvajanje gradbenih, poslovnih in finančnih storitev. Celoten potreben uvoz bo torej znašal 1232 milijona evrov, kar predstavlja skoraj 6% slovenskega uvoza blaga in storitev v letu 2006. Sorazmerno visoka uvozna odvisnost investicije v Krško 2 je posledica velikega deleža potrebnega direktnega uvoza.
9. **Vpliv na javnofinančne prihodke** (deseta vrstica Tabele 21, 22 ter v zadnjem stolpcu Tabele 23, 25): zaradi gradnje Krško 2 bo povečana dejavnost slovenskega gospodarstva vplivala tudi na povečan priliv javnofinančnih prihodkov. Skupen učinek bo znašal skoraj 190 oz. 256 milijonov evrov. Znatno se bodo torej povečali prilivi v slovenski proračun, pa tudi v zdravstveno in pokojninsko blagajno. Skupni javnofinančni prihodki se bodo povečali približno (vpliv davčne reforme 2007 še ni upoštevan) za 1.6% oz. 2.2%. Med gospodarskimi panogami bo v javno blagajno največ »prispevalo« gradbeništvo, pa tudi poslovne storitve, elektroindustrija, trgovina in sektor proizvodnje nekovin.

Tabela 21.

**Makroekonomski učinki gradnje Krško 2
(1000 MW instalirane moči ob ceni investicije 2600 \$/KW
instalirane moči)**

Učinki na ravni celotnega narodnega gospodarstva

	Mio €	% od agregatne ravni
Proizvodnja	1426.2	2.31
Dodana vrednost (BDP)	501.3	1.65
Bruto sredstva za zaposlene (plače)	297.8	1.90
Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	83.3	2.02
Poslovni presežek	112.6	2.99
Število zaposlenih (delovna mesta)	19937	2.13
Izdatki za R&D	3.9	0.94
Direkten in posreden uvoz	1231.7	5.92
Javnofinančni prihodki skupaj (brez prispevkov delodajalcev)	189.4	1.60

Tabela 22.

**Makroekonomski učinki gradnje Krško 2
(1500 MW instalirane moči ob ceni investicije 2200 \$/KW
instalirane moči)**

Učinki na ravni celotnega narodnega gospodarstva

	Mio €	% od agregatne ravni
Proizvodnja	1931.5	3.12
Dodana vrednost (BDP)	678.9	2.23
Bruto sredstva za zaposlene (plače)	403.3	2.58
Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	112.8	2.74
Poslovni presežek	152.5	4.05
Število zaposlenih (delovna mesta)	27001	2.89
Izdatki za R&D	5.3	1.27
Direkten in posreden uvoz	1668.1	8.01
Javnofinančni prihodki skupaj (brez prispevkov delodajalcev)	256.4	2.16

Tabela 23.**Vpliv investicije v Krško 2 (1000 MW)****Učinki na ravni posameznih panog slovenskega gospodarstva –
produkcija, dodana vrednost, plače, javnofinančni prihodki**

		Proizvodnja	Dodana vrednost	Bruto sredstva za zaposlene (plače)	Javnofinančni prihodki skupaj
		V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €
A	Kmetijstvo	9.646	4.642	0.864	1.048
B	Ribištvo	0.061	0.024	0.017	0.009
CA	Premog	2.078	1.258	1.352	0.219
CB	Rude in kamnine	15.955	7.169	3.233	2.382
DA	Hrana	20.372	5.675	3.396	1.721
DB	Tekstil	7.586	1.971	1.682	0.714
DC	Usnje	1.234	0.435	0.362	0.154
DD	Les	12.728	4.215	3.159	1.485
DE	Papir in tisk	11.100	3.950	2.436	1.336
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0.000	0.000
DG	Kemikalije	5.921	2.353	1.217	0.747
DH	Guma	7.283	2.262	1.278	0.668
DI	Nekovine	58.670	22.871	13.733	8.019
DJ	Kovine	53.914	16.753	10.479	5.515
DK	Stroji	58.148	17.511	11.925	5.763
DL	Električna oprema	81.241	26.333	18.092	9.067
DM	Vozila	2.696	0.321	0.205	0.110
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	1.019	0.375	0.243	0.125
E	Elektrika, plin, voda	15.686	8.282	2.807	2.448
F	Gradbeništvo	819.023	240.803	149.143	105.588
G	Trgovina	71.438	37.732	24.544	12.885
H	Turizem	12.413	5.889	3.900	1.865
I	Promet	50.393	20.623	12.277	6.608
J	Finančno posredništvo	15.115	10.356	5.610	3.731
K	Poslovne storitve	76.455	49.344	18.036	12.818
L	Javna uprava	7.171	4.422	3.339	1.863
M	Izobraževanje	1.625	1.330	1.216	0.564
N	Zdravstveno varstvo	2.021	1.364	1.146	0.592
O	Druge storitve	5.204	3.010	2.076	1.308

Tabela 24.**Vpliv investicije v Krško 2 (1000 MW)****Učinki na ravni posameznih panog slovenskega gospodarstva – amortizacija, dobiček, delavci, R&D**

		Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	Poslovni presežek	Zaposleni	Izdatki za R&D
		V milijonih €	V milijonih €	Število angažiranih delavcev	V milijonih €
A	Kmetijstvo	1.239	2.690	338	0.000
B	Ribištvo	0.006	0.001	2	0.000
CA	Premog	0.301	-0.091	62	0.016
CB	Rude in kamnine	1.841	1.901	157	0.000
DA	Hrana	1.554	0.521	185	0.033
DB	Tekstil	0.303	-0.036	160	0.025
DC	Usnje	0.050	0.019	33	0.004
DD	Les	0.817	0.163	245	0.019
DE	Papir in tisk	0.718	0.697	118	0.006
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0	0.000
DG	Kemikalije	0.418	0.654	45	0.167
DH	Guma	0.560	0.387	93	0.047
DI	Nekovine	5.071	3.502	875	0.228
DJ	Kovine	2.883	3.111	760	0.217
DK	Stroji	3.210	2.170	719	0.454
DL	Električna oprema	4.233	3.479	1191	1.929
DM	Vozila	0.079	0.027	15	0.008
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.059	0.068	15	0.003
E	Elektrika, plin, voda	3.741	1.040	156	0.035
F	Gradbeništvo	27.037	61.323	11068	0.000
G	Trgovina	5.552	6.579	1412	0.014
H	Turizem	0.929	1.033	293	0.000
I	Promet	6.316	2.413	722	0.121
J	Finančno posredništvo	1.462	2.997	211	0.092
K	Poslovne storitve	13.404	17.509	687	0.464
L	Javna uprava	0.951	0.016	147	0.000
M	Izobraževanje	0.075	-0.003	61	0.000
N	Zdravstveno varstvo	0.108	0.060	69	0.000
O	Druge storitve	0.381	0.369	101	0.000

Tabela 25.**Vpliv investicije v Krško 2 (1500 MW)****Učinki na ravni posameznih panog slovenskega gospodarstva –
produkcija, dodana vrednost, plače, javnofinančni prihodki**

		Proizvodnja	Dodana vrednost	Bruto sredstva za zaposlene (plače)	Javnofinančni prihodki skupaj
		V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €
A	Kmetijstvo	13.063	6.287	1.170	1.419
B	Ribištvo	0.083	0.032	0.023	0.012
CA	Premog	2.815	1.704	1.831	0.296
CB	Rude in kamnine	21.608	9.709	4.379	3.226
DA	Hrana	27.590	7.686	4.600	2.331
DB	Tekstil	10.274	2.669	2.278	0.967
DC	Usnje	1.671	0.589	0.490	0.209
DD	Les	17.238	5.709	4.278	2.011
DE	Papir in tisk	15.032	5.349	3.299	1.809
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0.000	0.000
DG	Kemikalije	8.019	3.187	1.648	1.011
DH	Guma	9.864	3.063	1.730	0.905
DI	Nekovine	79.457	30.975	18.599	10.861
DJ	Kovine	73.015	22.689	14.192	7.468
DK	Stroji	78.749	23.715	16.150	7.805
DL	Električna oprema	110.024	35.662	24.502	12.279
DM	Vozila	3.652	0.435	0.278	0.149
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	1.380	0.508	0.329	0.169
E	Elektrika, plin, voda	21.244	11.216	3.801	3.315
F	Gradbeništvo	1109.202	326.119	201.985	142.997
G	Trgovina	96.749	51.100	33.240	17.450
H	Turizem	16.811	7.975	5.282	2.526
I	Promet	68.247	27.930	16.627	8.949
J	Finančno posredništvo	20.470	14.025	7.598	5.053
K	Poslovne storitve	103.543	66.827	24.426	17.359
L	Javna uprava	9.712	5.989	4.522	2.523
M	Izobraževanje	2.201	1.802	1.647	0.764
N	Zdravstveno varstvo	2.737	1.847	1.551	0.802
O	Druge storitve	7.048	4.077	2.811	1.771

Tabela 26.**Vpliv investicije v Krško 2 (1500 MW)****Učinki na ravni posameznih panog slovenskega gospodarstva – amortizacija, dobiček, delavci, R&D**

		Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	Poslovni presežek	Zaposleni	Izdatki za R&D
		V milijonih €	V milijonih €	Število angažiranih delavcev	V milijonih €
A	Kmetijstvo	1.678	3.642	458	0.000
B	Ribištvo	0.008	0.001	2	0.000
CA	Premog	0.407	-0.124	84	0.022
CB	Rude in kamnine	2.494	2.575	212	0.000
DA	Hrana	2.104	0.705	251	0.045
DB	Tekstil	0.411	-0.049	217	0.034
DC	Usnje	0.068	0.026	44	0.006
DD	Les	1.106	0.221	331	0.026
DE	Papir in tisk	0.972	0.944	160	0.008
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0	0.000
DG	Kemikalije	0.566	0.885	60	0.226
DH	Guma	0.759	0.524	126	0.064
DI	Nekovine	6.868	4.743	1185	0.309
DJ	Kovine	3.905	4.214	1029	0.294
DK	Stroji	4.347	2.939	974	0.615
DL	Električna oprema	5.732	4.712	1613	2.612
DM	Vozila	0.107	0.037	21	0.011
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.080	0.092	20	0.004
E	Elektrika, plin, voda	5.067	1.408	211	0.047
F	Gradbeništvo	36.616	83.050	14989	0.000
G	Trgovina	7.519	8.910	1912	0.019
H	Turizem	1.258	1.400	396	0.000
I	Promet	8.554	3.268	978	0.164
J	Finančno posredništvo	1.981	4.059	285	0.125
K	Poslovne storitve	18.152	23.712	930	0.629
L	Javna uprava	1.288	0.022	199	0.000
M	Izobraževanje	0.101	-0.004	82	0.000
N	Zdravstveno varstvo	0.147	0.082	93	0.000
O	Druge storitve	0.516	0.499	137	0.000

4. Makroekonomski učinki v času delovanja Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško

Delovanje Krško 2 bo vplivalo na rast dejavnosti, dodane vrednosti, prejemkov zaposlenih, obračunane amortizacije, poslovnega presežka ter javnofinančnih prilivov v slovenskem gospodarstvu. To mu bo omogočilo angažma določenega števila zaposlenih in povečane investicije v R&D s potencialno krepitvijo razvojnih zmogljivosti. Povečana dejavnost Jedrske elektrarne Krško (zaradi vključenega Bloka Krško 2) bo vplivala tudi na nekoliko višji uvoz.

Delovanje Krško 2 bo preko reprodukcijskega povpraševanja, obnovitvenih investicij financiranih iz amortizacije ter osebne porabe financirane iz plač (tako po izdelkih kot po storitvah po katerih povprašuje povprečno podjetje v panogi E - oskrba z elektriko, plinom in vodo, ob enakih predpostavkah kot smo jih uporabili pri analizi vpliva prvega bloka NEK na slovensko gospodarstvo: torej brez inputa premoga, visoka uvozna odvisnost obnovitvenih investicij ter enaka nagnjenost k prihrankom pri zaposlenih v NEK kot v slovenskem povprečju) vplivala na dejavnost različnih sektorjev. Učinek ne bo le neposreden pač pa tudi posreden na dobavitelje teh dobaviteljev blaga in storitev ter tako naprej. Ta vpliv smo ocenili z input-output analizo na podatkih input-output tabele leta 2001 ter po strukturi agregatnih ekonomskih spremenljivk za leto 2006..

Glede na dobljene informacije od GEN d.o.o in naše izračune lahko pričakujemo znatno povečanje prihodkov iz naslova delovanja Jedrske elektrarne Krško po vključitvi Krško 2 v redno delovanje. Prihodki se bodo povečali za 161 oz. 215 mio eurov. To povečanje bo ostalo stabilno, tako da lahko ocenimo njegov vpliv kot vsakoletni prispevek povečanih zmogljivosti Jedrske elektrarne Krško dodatnemu reprodukcijskemu povpraševanju v slovenskem gospodarstvu.

Rezultate makroekonomskih učinkov (neposrednih in posrednih) delovanja Krško 2 prikazujemo v Tabelah 27 do 32. Tabeli 27 in 28 prikazujeta vpliv na ravni celotnega narodnega gospodarstva (v milijonih evrov, številu angažiranih delavcev ter v odstotkih od ravni dane spremenljivke, na primer proizvodnje, dodane vrednosti, ...). V Tabelah 29 do 32 pa je prikazan vpliv na ravni posameznih gospodarskih panog. Tu so rezultati v milijonih evrov ali pa v številu zaposlenih. Rezultati kažejo globalen torej neposreden in posreden (preko dobaviteljev repromateriala in ustreznih storitev ter njihovih dobaviteljev takšnih dobrin in tako naprej) učinek delovanja Krško 2 na naše gospodarstvo v celoti ter njegove gospodarske panoge v vsakem letu polnega delovanja Krško 2. Učinek torej ni le enkratne narave.

V Tabelah 27 – 32 vidimo:

1. **Vpliv na gospodarsko dejavnost** (druga vrstica Tabele 27, 28 in tretji stolpec Tabele 29, 31): delovanje Krško 2 bo na letni ravni vplivalo na 207 oz. 324 milijonov evrov večjo produkcijo našega gospodarstva. To predstavlja dobrih 0.3% oz. 0.5% skupne slovenske produkcije. Vpliv bo največji v dejavnosti trgovine, poslovnih storitev, gradbeništva, oskrbe z elektriko, plinom in vodo, v elektroindustriji, prometu, kovinski industriji ter prehrambeni industriji.
2. **Vpliv na bruto domači produkt** (tretja vrstica Tabele 27, 28 in četrti stolpec Tabele 29, 31): delovanje Krško 2 bo vplivala na skoraj 94 oz. 147 milijonov evrov letno večji bruto domači produkt na Slovenskem. To predstavlja 0.3% oz. 0.5% našega bruto domačega produkta. Med panogami slovenskega gospodarstva je direkten in posreden vpliv delovanja Krško 2 največji na dodano vrednost pri poslovnih storitvah, trgovini, v oskrbi z elektriko, plinom in vodo, gradbeništvo, elektroindustriji, prometu, proizvodnji kovin in finančnem posredništvu.

3. **Vpliv na prejemke zaposlenih** (četrta vrstica Tabele 27, 28 in peti stolpec Tabele 29, 31): delovanje Krško 2 bo vplivalo na dobre 52 oz. 82 milijonov evrov večje bruto prejemke zaposlenih letno, kar predstavlja nekoliko več kot 0.3% oz. 0.5% bruto prejemkov zaposlenih v Sloveniji.²⁶ Med gospodarskimi panogami je tudi ta vpliv najmočnejši v trgovini, pri poslovnih storitvah, gradbeništvu, elektroindustriji, oskrbi z elektriko, plinom in vodo, pri prometu, proizvodnji kovin in finančnem posredništvu.
4. **Vpliv na porabo stalnega kapitala** (peta vrstica Tabele 27, 28 in tretji stolpec Tabele 30, 32): povečanje zmogljivosti in dejavnosti Jedrske elektrarne Krško ob delovanju Krško 2 bo vsako leto slovenskemu gospodarstvu omogočilo preko 21 oz. 33 milijonov evrov obračunane amortizacije in s tem povečanje sredstev namenjenih obnovitvenim investicijam.²⁷ V celotni slovenski amortizaciji to predstavlja 0.5% oz. 0.8%. Izkoristek kapacitet bo najpomembnejši v sektorju oskrbe z elektriko, plinom in vodo, pri poslovnih storitvah, trgovini, prometu elektroindustriji, gradbeništvu in proizvodnji kovin.
5. **Vpliv na poslovni presežek** (šesta vrstica Tabele 27, 28 in četrti stolpec Tabele 30, 32): delovanje Krško 2 bo omogočilo 19 oz. slabih 30 milijonov evrov poslovnega presežka v slovenskih podjetjih. To predstavlja nekoliko več kot 0.5% oz. 0.8% skupnega poslovnega presežka na Slovenskem.²⁸ Vpliv bo zopet največji pri poslovnih storitvah, trgovini, gradbeništvu, v oskrbi z elektriko, plinom in vodo, finančnemu posredništvu, kmetijstvu kot tudi elektroindustriji. Medtem ko bo pri premogovništvu, tekstilu ter izobraževanju negativen v kolikor ne bo prišlo do prestrukturiranja tega sektorja.
6. **Vpliv na zaposlenost** (sedma vrstica Tabele 27, 28 in peti stolpec Tabele 30, 32): povečana dejavnost našega gospodarstva zaradi delovanja Krško 2 bo na letni ravni omogočila neposreden in zlasti posreden angažma 3083 oz. 4825 zaposlenih. V tem primeru ne gre nujno za nova delovna mesta pač pa za produktivno zaposleno delo ljudi, ki morda že so v delovnem razmerju. Skupen angažma delovne sile za delovanja Krško 2 predstavlja 0.3% oz. 0.5% delovno aktivnega prebivalstva v Sloveniji. Ta učinek bo nastopil v vseh slovenskih gospodarskih panogah z izjemo naftne industrije (DF). Najmočnejši bo v trgovini, gradbeništvu, elektroindustriji, pri poslovnih storitvah ter oskrbi z elektriko, plinom in vodo, prometu, proizvodnji kovin in kmetijstvu.
7. **Vpliv na razvojno aktivnost** (osma vrstica Tabele 27, 28 in zadnji stolpec Tabele 30, 32): delovanje Krško 2 bo vplivalo na 0.9 oz. 1.4 milijonov evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost. To predstavlja nekoliko več kot 0.2% oz. skoraj 0.4% skupnih izdatkov za R&D v slovenskem gospodarstvu. Razvojni impulz bo najbolj močan v elektroindustriji ter poslovnih storitvah.
8. **Vpliv na uvoz** (deveta vrstica Tabele 27, 28): delovanje Bloka Krško 2 Jedrske elektrarne Krško bo vplivalo na 70 oz. 104 milijonov evrov večji uvoz blaga in storitev letno. To predstavlja manj kot 0.3% oz. 0.5% skupnega slovenskega uvoza blaga in storitev.

²⁶ Gre za multiplikativne učinke delovanja Krško 2 na celotno gospodarstvo.

²⁷ Upoštevana je celotna investicijska vrednost in amortizacija razporejena na celotno življenjsko dobo.

²⁸ Upoštevani so vsi pozitivni učinki delovanja Krško 2 na dejavnosti celotnega slovenskega gospodarstva, torej tudi na dejavnost oskrbe z elektriko, plinom in vodo (E).

9. Vpliv na javnofinančne prihodke (deseta vrstica Tabele 27, 28 ter v zadnjem stolpcu Tabele 29, 31): zaradi delovanja Krško 2 bo povečana dejavnost slovenskega gospodarstva vplivala tudi na povečan priliv javnofinančnih prihodkov. Skupen učinek bo znašal okoli (učinki davčne reforme 2007 niso upoštevani) 31 oz. 48 milijonov evrov. Skupni javnofinančni prihodki se bodo povečali za skoraj 0.3% oz. 0.4%.²⁹ Med gospodarskimi panogami bodo v javno blagajno največ »prispevala« trgovina, poslovne storitve, gradbeništvo, oskrba z elektriko, plinom in vodo, elektroindustrija, promet, finančno posredništvo in proizvodnja kovin.

Tabela 27.

Vsakoletni vpliv dejavnosti Krško 2 (1000 MW)
Učinki na ravni celotnega narodnega gospodarstva

	Mio €	% od agregatne ravni
Proizvodnja	207.4	0.34
Dodana vrednost (BDP)	93.8	0.31
Bruto sredstva za zaposlene (plače)	51.9	0.33
Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	21.1	0.51
Poslovni presežek	18.8	0.50
Število zaposlenih (delovna mesta)	3083	0.33
Izdatki za R&D	0.9	0.22
Direkten in posreden uvoz	70.1	0.34
Javnofinančni prihodki skupaj (brez prispevkov delodajalcev)	30.6	0.26

Tabela 28.

Vsakoletni vpliv dejavnosti Krško 2 (1500 MW)
Učinki na ravni celotnega narodnega gospodarstva

	Mio €	% od agregatne ravni
Proizvodnja	324.0	0.52
Dodana vrednost (BDP)	147.4	0.48
Bruto sredstva za zaposlene (plače)	81.5	0.52
Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	33.4	0.81
Poslovni presežek	29.6	0.79
Število zaposlenih (delovna mesta)	4825	0.52
Izdatki za R&D	1.4	0.35
Direkten in posreden uvoz	104.4	0.50
Javnofinančni prihodki skupaj (brez prispevkov delodajalcev)	48.0	0.40

²⁹ Upoštevana je lastna cena Krško 2, razlika med prodajno ceno GEN in lastno ceno NEK ni upoštevana zato vpliv na javnofinančne prihodke iz naslova davka iz dobička, ki ga ustvari investitor tu ni upoštevan in ga obravnavamo v nadaljevanju v točki 4.1.

Tabela 29.**Vsakoletni vpliv dejavnosti Krško 2 (1000 MW)****Učinki na ravni posameznih panog slovenskega gospodarstva –
produkcija, dodana vrednost, plače, javnofinančni prihodki**

		Proizvodnja	Dodana vrednost	Bruto sredstva za zaposlene (plače)	Javnofinančni prihodki skupaj
		V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €
A	Kmetijstvo	3.569	1.718	0.320	0.388
B	Ribištvo	0.025	0.010	0.007	0.004
CA	Premog	2.665	1.614	1.733	0.280
CB	Rude in kamnine	1.532	0.688	0.310	0.229
DA	Hrana	6.432	1.792	1.072	0.543
DB	Tekstil	4.112	1.068	0.912	0.387
DC	Usnje	0.512	0.181	0.150	0.064
DD	Les	0.968	0.320	0.240	0.113
DE	Papir in tisk	5.059	1.800	1.110	0.609
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0.000	0.000
DG	Kemikalije	0.834	0.331	0.171	0.105
DH	Guma	1.965	0.610	0.345	0.180
DI	Nekovine	2.385	0.930	0.558	0.326
DJ	Kovine	13.111	4.074	2.548	1.341
DK	Stroji	4.155	1.251	0.852	0.412
DL	Električna oprema	18.315	5.936	4.079	2.044
DM	Vozila	0.664	0.079	0.050	0.027
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.377	0.139	0.090	0.046
E	Elektrika, plin, voda	21.405	11.301	3.830	3.340
F	Gradbeništvo	27.056	7.955	4.927	3.488
G	Trgovina	29.613	15.641	10.174	5.341
H	Turizem	4.842	2.297	1.521	0.728
I	Promet	14.454	5.915	3.521	1.895
J	Finančno posredništvo	5.892	4.037	2.187	1.455
K	Poslovne storitve	28.016	18.082	6.609	4.697
L	Javna uprava	1.809	1.116	0.842	0.470
M	Izobraževanje	1.345	1.101	1.007	0.467
N	Zdravstveno varstvo	1.588	1.071	0.900	0.465
O	Druge storitve	4.698	2.717	1.874	1.181

Tabela 30.**Vsakoletni vpliv dejavnosti Krško 2 (1000 MW)****Učinki na ravni posameznih panog – amortizacija, dobiček, delavci, R&D**

		Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	Poslovni presežek	Zaposleni	Izdatki za R&D
		V milijonih €	V milijonih €	Število angažiranih delavcev	V milijonih €
A	Kmetijstvo	0.458	0.995	125	0.000
B	Ribištvo	0.002	0.000	1	0.000
CA	Premog	0.386	-0.117	79	0.021
CB	Rude in kamnine	0.177	0.183	15	0.000
DA	Hrana	0.491	0.164	58	0.010
DB	Tekstil	0.165	-0.020	87	0.014
DC	Usnje	0.021	0.008	14	0.002
DD	Les	0.062	0.012	19	0.001
DE	Papir in tisk	0.327	0.318	54	0.003
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0	0.000
DG	Kemikalije	0.059	0.092	6	0.024
DH	Guma	0.151	0.104	25	0.013
DI	Nekovine	0.206	0.142	36	0.009
DJ	Kovine	0.701	0.757	185	0.053
DK	Stroji	0.229	0.155	51	0.032
DL	Električna oprema	0.954	0.784	269	0.435
DM	Vozila	0.019	0.007	4	0.002
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.022	0.025	5	0.001
E	Elektrika, plin, voda	5.105	1.419	212	0.048
F	Gradbeništvo	0.893	2.026	366	0.000
G	Trgovina	2.302	2.727	585	0.006
H	Turizem	0.362	0.403	114	0.000
I	Promet	1.812	0.692	207	0.035
J	Finančno posredništvo	0.570	1.169	82	0.036
K	Poslovne storitve	4.912	6.416	252	0.170
L	Javna uprava	0.240	0.004	37	0.000
M	Izobraževanje	0.062	-0.003	50	0.000
N	Zdravstveno varstvo	0.085	0.047	54	0.000
O	Druge storitve	0.344	0.333	92	0.000

Tabela 31.**Vsakoletni vpliv dejavnosti Krško 2 (1500 MW)****Učinki na ravni posameznih panog slovenskega gospodarstva –
produkcija, dodana vrednost, plače, javnofinančni prihodki**

		Proizvodnja	Dodana vrednost	Bruto sredstva za zaposlene (plače)	Javnofinančni prihodki skupaj
		V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €
A	Kmetijstvo	5.688	2.738	0.509	0.618
B	Ribištvo	0.040	0.016	0.011	0.006
CA	Premog	4.255	2.576	2.767	0.448
CB	Rude in kamnine	2.356	1.059	0.478	0.352
DA	Hrana	10.228	2.849	1.705	0.864
DB	Tekstil	6.547	1.701	1.451	0.616
DC	Usnje	0.814	0.287	0.239	0.102
DD	Les	1.473	0.488	0.366	0.172
DE	Papir in tisk	8.041	2.861	1.764	0.968
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0.000	0.000
DG	Kemikalije	1.302	0.517	0.268	0.164
DH	Guma	3.104	0.964	0.544	0.285
DI	Nekovine	3.469	1.352	0.812	0.474
DJ	Kovine	20.663	6.421	4.016	2.114
DK	Stroji	6.303	1.898	1.293	0.625
DL	Električna oprema	28.823	9.342	6.419	3.217
DM	Vozila	1.049	0.125	0.080	0.043
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.598	0.220	0.143	0.073
E	Elektrika, plin, voda	34.181	18.047	6.116	5.333
F	Gradbeništvo	38.414	11.294	6.995	4.952
G	Trgovina	47.087	24.870	16.178	8.493
H	Turizem	7.715	3.660	2.424	1.159
I	Promet	22.874	9.361	5.573	2.999
J	Finančno posredništvo	9.359	6.412	3.474	2.310
K	Poslovne storitve	44.506	28.724	10.499	7.461
L	Javna uprava	2.860	1.764	1.331	0.743
M	Izobraževanje	2.151	1.761	1.610	0.747
N	Zdravstveno varstvo	2.543	1.716	1.442	0.745
O	Druge storitve	7.518	4.349	2.999	1.889

Tabela 32.**Vsakoletni vpliv dejavnosti Krško 2 (1500 MW)****Učinki na ravni posameznih panog – amortizacija, dobiček, delavci, R&D**

		Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	Poslovni presežek	Zaposleni	Izdatki za R&D
		V milijonih €	V milijonih €	Število angažiranih delavcev	V milijonih €
A	Kmetijstvo	0.731	1.586	199	0.000
B	Ribištvo	0.004	0.000	1	0.000
CA	Premog	0.616	-0.187	126	0.034
CB	Rude in kamnine	0.272	0.281	23	0.000
DA	Hrana	0.780	0.262	93	0.017
DB	Tekstil	0.262	-0.031	138	0.022
DC	Usnje	0.033	0.013	22	0.003
DD	Les	0.095	0.019	28	0.002
DE	Papir in tisk	0.520	0.505	86	0.004
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0	0.000
DG	Kemikalije	0.092	0.144	10	0.037
DH	Guma	0.239	0.165	40	0.020
DI	Nekovine	0.300	0.207	52	0.014
DJ	Kovine	1.105	1.193	291	0.083
DK	Stroji	0.348	0.235	78	0.049
DL	Električna oprema	1.502	1.234	423	0.684
DM	Vozila	0.031	0.011	6	0.003
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.034	0.040	9	0.002
E	Elektrika, plin, voda	8.152	2.266	339	0.076
F	Gradbeništvo	1.268	2.876	519	0.000
G	Trgovina	3.660	4.337	931	0.009
H	Turizem	0.577	0.642	182	0.000
I	Promet	2.867	1.095	328	0.055
J	Finančno posredništvo	0.906	1.856	130	0.057
K	Poslovne storitve	7.802	10.192	399	0.270
L	Javna uprava	0.379	0.006	59	0.000
M	Izobraževanje	0.099	-0.004	80	0.000
N	Zdravstveno varstvo	0.137	0.076	87	0.000
O	Druge storitve	0.550	0.533	146	0.000

4.1. Makroekonomski učinki profita iz naslova delovanja Krško 2 kot povečan investicijski potencial

Izhajali smo iz profita, ki je investicijski potencial. Ocenjeni profit iz naslova delovanja Krško 2 (Tabela 17a in Tabela 17b) smo upoštevali kot investicije v večanje inštalirane moči Krško 2. Upoštevali smo povprečni profit (420 mio eur), od katerega smo odšteli 20% davka na kapitalni dobiček in neto dobiček upoštevali v izračunu (336 mio eur). Odvzeli smo 26.5% za direktni uvoz (89.04 mio eur) in razliko upoštevali kot vrednost investicije (246.96 mio eur). Po enakem ključu smo potencialni investicijski vložek razdelili med reprodukcijsko povpraševanje, osebno porabo zasluženih plač in investicijsko porabo v smislu celotne amortizacije.

Tabela 33.

Makroekonomski učinki investicijskega potenciala Učinki na ravni celotnega narodnega gospodarstva

	Mio €	% od agregatne ravni
Proizvodnja	311.5	0.5
Dodana vrednost (BDP)	141.7	0.5
Bruto sredstva za zaposlene (plače)	78.4	0.5
Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	32.1	0.8
Poslovni presežek	28.4	0.8
Število zaposlenih (delovna mesta)	4640	0.5
Izdatki za R&D	1.4	0.3
Direkten in posreden uvoz	100.2	0.5
Javnofinančni prihodki skupaj (brez prispevkov delodajalcev)	46.1	0.4

Tabela 34.

Direktni in posredni vpliv investicijskega potenciala
Učinki na ravni posameznih panog –
produkcija, dodana vrednost, plače, javnofinančni prihodki

		Proizvodnja	Dodana vrednost	Bruto sredstva za zaposlene (plače)	Javnofinančni prihodki skupaj
		V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €
A	Kmetijstvo	5.483	2.639	0.491	0.595
B	Ribištvo	0.039	0.015	0.011	0.006
CA	Premog	4.091	2.477	2.661	0.430
CB	Rude in kamnine	2.263	1.017	0.459	0.338
DA	Hrana	9.857	2.746	1.643	0.833
DB	Tekstil	6.298	1.636	1.396	0.593
DC	Usnje	0.783	0.276	0.230	0.098
DD	Les	1.415	0.469	0.351	0.165
DE	Papir in tisk	7.733	2.752	1.697	0.931
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0.000	0.000
DG	Kemikalije	1.252	0.497	0.257	0.158
DH	Guma	2.984	0.927	0.523	0.274
DI	Nekovine	3.327	1.297	0.779	0.455
DJ	Kovine	19.859	6.171	3.860	2.031
DK	Stroji	6.052	1.822	1.241	0.600
DL	Električna oprema	27.698	8.978	6.168	3.091
DM	Vozila	1.009	0.120	0.077	0.041
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.576	0.212	0.137	0.070
E	Elektrika, plin, voda	32.867	17.353	5.881	5.129
F	Gradbeništvo	36.807	10.822	6.703	4.745
G	Trgovina	45.316	23.935	15.569	8.174
H	Turizem	7.434	3.526	2.335	1.117
I	Promet	22.003	9.004	5.360	2.885
J	Finančno posredništvo	9.005	6.169	3.342	2.223
K	Poslovne storitve	42.836	27.646	10.105	7.181
L	Javna uprava	2.752	1.697	1.281	0.715
M	Izobraževanje	2.072	1.696	1.550	0.719
N	Zdravstveno varstvo	2.452	1.655	1.390	0.718
O	Druge storitve	7.242	4.189	2.889	1.820

Tabela 35.

Direktni in posredni vpliv investicijskega potenciala
Učinki na ravni posameznih panog – amortizacija, dobiček,
delavci, R&D

		Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	Poslovni presežek	Zaposleni	Izdatki za R&D
		V milijonih €	V milijonih €	Število angažiranih delavcev	V milijonih €
A	Kmetijstvo	0.704	1.529	192	0.000
B	Ribištvo	0.004	0.000	1	0.000
CA	Premog	0.592	-0.180	121	0.032
CB	Rude in kamnine	0.261	0.270	22	0.000
DA	Hrana	0.752	0.252	90	0.016
DB	Tekstil	0.252	-0.030	133	0.021
DC	Usnje	0.032	0.012	21	0.003
DD	Les	0.091	0.018	27	0.002
DE	Papir in tisk	0.500	0.485	82	0.004
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0	0.000
DG	Kemikalije	0.088	0.138	9	0.035
DH	Guma	0.230	0.158	38	0.019
DI	Nekovine	0.288	0.199	50	0.013
DJ	Kovine	1.062	1.146	281	0.080
DK	Stroji	0.334	0.226	75	0.047
DL	Električna oprema	1.443	1.186	406	0.658
DM	Vozila	0.029	0.010	6	0.003
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.033	0.039	8	0.001
E	Elektrika, plin, voda	7.839	2.179	326	0.073
F	Gradbeništvo	1.215	2.756	497	0.000
G	Trgovina	3.522	4.173	897	0.009
H	Turizem	0.556	0.619	175	0.000
I	Promet	2.758	1.054	315	0.053
J	Finančno posredništvo	0.871	1.786	125	0.055
K	Poslovne storitve	7.510	9.810	385	0.260
L	Javna uprava	0.365	0.006	56	0.000
M	Izobraževanje	0.095	-0.004	77	0.000
N	Zdravstveno varstvo	0.132	0.073	84	0.000
O	Druge storitve	0.530	0.513	141	0.000

Rezultate makroekonomskih učinkov investicijskega potenciala - v smislu večanja inštalirane moči Krško 2 - prikazujemo v Tabelah 33 do 35. Tabela 33 prikazuje vpliv na ravni celotnega narodnega gospodarstva. V Tabelah 34 in 35 pa je prikazan potencialni vpliv na ravni posameznih gospodarskih panog pod predpostavko plasiranja neto dobička v večanje inštalirane moči Krško 2.

V Tabelah 33 do 35 vidimo:

1. **Vpliv na gospodarsko dejavnost** (druga vrstica drugega stolpca Tabele 33 in tretji stolpec Tabele 34): investicijski potencial bi na letni ravni vplival na 312 milijonov evrov večjo produkcijo našega gospodarstva, kar bi predstavljalo 0.5% skupne slovenske produkcije. Vpliv bi bil največji v dejavnosti trgovine in poslovnih storitev ter gradbeništva.
2. **Vpliv na bruto domači produkt** (tretja vrstica Tabele 33 in četrti stolpec Tabele 34): investicijski potencial bi vplival na 142 milijonov evrov letno večji bruto domači produkt na Slovenskem. To prestavlja 0.5% našega bruto domačega produkta. Med panogami slovenskega gospodarstva je direkten in posreden vpliv investicijskega potenciala največji na dodano vrednost pri poslovnih storitvah, trgovini, v oskrbi z elektriko, plinom in vodo ter gradbeništvu.
3. **Vpliv na prejemke zaposlenih** (četrti vrstica Tabele 33 in peti stolpec Tabele 34): investicijski potencial bi vplival na 78 milijonov evrov večje bruto prejemke zaposlenih letno, kar prestavlja 0.5% bruto prejemkov zaposlenih v Sloveniji. Med gospodarskimi panogami je tudi ta vpliv najmočnejši v trgovini, pri poslovnih storitvah, gradbeništvu in elektroindustriji.
4. **Vpliv na porabo stalnega kapitala** (peta vrstica Tabele 33 in tretji stolpec Tabele 35): investicijski potencial bi povprečno vsako leto v Sloveniji prispeval več kot 32 milijonov evrov obračunane amortizacije. V celotni slovenski amortizaciji bi to predstavljalo 0.8%. Izkoristek kapacitet bi bil najpomembnejši v sektorju oskrbe z elektriko, plinom in vodo.
5. **Vpliv na poslovni presežek** (šesta vrstica Tabele 33 in četrti stolpec Tabele 35): investicijski potencial bi omogočil 28 milijonov evrov poslovnega presežka v slovenskih podjetjih, kar bi predstavljalo 0.8% skupnega poslovnega presežka na Slovenskem. Vpliv bi največji pri poslovnih storitvah, trgovini in gradbeništvu.
6. **Vpliv na zaposlenost** (sedma vrstica Tabele 33 in peti stolpec Tabele 35): investicijski potencial naložen v večanje inštalirane moči bi omogočil povprečno letno angažma 4640 zaposlenih (v tem primeru ne bi šlo nujno za nova delovna mesta pač pa za produktivno zaposleno delo ljudi, ki morda že so v delovnem razmerju). Skupen angažma delovne sile za delovanja Krško 2 prestavlja 0.5% delovno aktivnega prebivalstva v Sloveniji. Najmočnejši bi bil učinek v trgovini, gradbeništvu in elektroindustriji.
7. **Vpliv na razvojno aktivnost** (osma vrstica Tabele 33 in zadnji stolpec Tabele 35): investicijski potencial bi vplival na 1.4 milijone evrov dodatnih izdatkov za razvojno in raziskovalno dejavnost oz. 0.3% skupnih izdatkov za R&D v slovenskem gospodarstvu. Razvojni impulz bi bil najmočnejši v elektroindustriji in poslovnih storitvah.
8. **Vpliv na uvoz** (deveta vrstica Tabele 33): investicijski potencial bi vplival na 189 milijonov evrov večji uvoz blaga in storitev letno oz. 0.5% skupnega slovenskega uvoza blaga in storitev.

- 9. Vpliv na javnofinančne prihodke** (deseta vrstica Tabele 33 in v zadnjem stolpcu Tabele 34): investicijski potencial bi povečal dejavnost slovenskega gospodarstva za 46 milijonov evrov oziroma 0.4% povečanja javnofinančnih prihodkov. Med gospodarskimi panogami bi bila največji prispevek v dejavnostih trgovine, poslovnih storitev in oskrbe z elektriko, plinom in vode.

5. Pomen in vloga nove jedrske enote za nemoteno oskrbo z električno energijo

5.1. Vpliv obstoječe NEK na zanesljivo in stabilno oskrbo

Obstoječa NEK pokriva 20% slovenske končne porabe električne energije in s tem zagotavlja vsaj kolikor toliko znosno zanesljivost oskrbe našega trga z električno energijo, zlasti pa stabilnost cen te dobrine na našem trgu. Že polovica proizvodnje NEK namenjene slovenskemu trgu ob ceni 75 €/MWh³⁰ pasovne porabe električne energije (cena 2008) predstavlja okoli 200 milijonov € prihrankov našega narodnega gospodarstva pri uvozu. Brez ponudbe električne energije iz NEK bi bila slovenska pokritost uvoza z izvozom nižja še za eno odstotno točko. Manjša ponudba domače električne energije bi imela za posledico rast uvoznih cen nasploh in cen električne energije posebej. Ena in druga bi zniževalo slovensko konkurenčnost, zaposlenost, dodano vrednost, plače in življenjski standard. V primeru omejitev prenosnih zmogljivosti, zaradi motenj v proizvodnji električne energije v izvoznih državah te dobrine na naš trg, bi prišlo do resnih motenj v delovanju slovenskega gospodarstva – specifična kriza sodobnega tipa, povezana s premajhnimi investicijami v nove zmogljivosti za proizvodnjo in/ali prenos električne energije.

5.2. Povečevanje in zagotavljanje energetske neodvisnosti

V Sloveniji poraba električne energije sorazmerno stabilno narašča povprečno po 3% letno.³¹ V letu 2006 je uvoz te dobrine dosegel 20% njene končne porabe oziroma 24% njene proizvodnje, ki jo lahko slovensko gospodarstvo ponudi na našem trgu. Gradnja verige hidroelektrarn na Savi, treh načrtovanih polj vetrnih elektrarn na Kraškem robu, modernizacija TEŠ z novim Blokom 6, modernizacija TET z ICGCC tehnologijo, presežnega povpraševanja po električni energiji na slovenskem trgu ne bodo odpravili. Tudi na za slovenske proizvajalce električne energije relevantnem trgu (JV Evropa) bo še naprej presežno povpraševanje s tendenco trendne rasti cen te dobrine.

Ob enaki rasti porabe električne energije od 2006 do 2017 (prvo leto, ko je možno vključiti Krško 2 v slovensko elektroenergetsko omrežje) kot v zadnjem desetletju, se bo poraba te dobrine v Sloveniji povečala na preko 18 TWh. Ob takšnem razvoju trga, ki je glede na gospodarsko rast v drugi polovici tega desetletja povsem verjeten, bo morala Slovenija za svoje potrebe leta 2017 uvoziti že blizu 7 TWh električne energije. V primeru učinkovite gradnje ostalih načrtovanih elektrarn se bo potreben uvoz znižal na okoli 4 TWh letno (če bi Blok 4 TEŠ deloval in ne bi šel v načrtovano »hladno rezervo« pa na okoli 2.5 TWh).

³⁰ Obujanje slovenskega gospodarstva izčrpava elektroenergetiko, kar se kaže tudi v nizkih donosnostih elektroenergetskih podjetij in posledično nezadostnem reinvestiranju. Zato je v tem izračunu upoštevana višja cena kot v Tabelah 17a in 17b, saj so stroški za električno energijo v letu 2006 in prej res nizki.

³¹ Ocena na osnovi obdobja 1995 do 2006, Statistični letopis Republike Slovenije 2007, Statistični urad Republike Slovenije, str. 335.

Izgradnja Krško 2 s proizvodnjo 12 TWh letno bo razmere na slovenskem energetskem trgu krepko spremenila. S presežno ponudbo bo moč nastopati na relevantnem trgu JV Evrope in ob omenjeni ceni 75 € na MWh v pasovnem odjemu ustvarjati 900 milijonov € letnega prihodka od prodaje električne energije na domačem ali tujem trgu. Skupna slovenska proizvodnja (ob Bloku 4 TEŠ v hladni rezervi) bo zadostovala za kritje porabe še naslednjih 28 let (ob predpostavki nadaljnje stabilne rasti porabe električne energije po 3% letno).

Razmere na svetovnem energetskem trgu, razvoj alternativnih tehnologij za prometna sredstva ter vloga razvojne politike v ZDA, EU in na Japonskem obetajo večje spremembe v strukturi porabe energetskih surovin v naslednjem desetletju. Zamenjava pogona vozil na tekoča goriva s pogonom na električno energijo ali vodik (zopet proizveden s porabo električne energije) obeta diskreten (enkratni) skok porabe električne energije v razvitih državah. Za Slovenijo bi to pomenilo povečanje povpraševanja po električni energiji za dobre 42% njene ponudbe na našem trgu v letu 2007.³² Približno 100% povečanje te ponudbe z vključitvijo Krško 2 bo omogočilo kritje tudi tega možnega skoka porabe. Investicijo v Krško 2 lahko pojmuje kot slovenski odgovor na nepredvidljive spremembe svetovne ponudbe in povpraševanja po energiji.

6. Vpliv delovanja nove jedrske enote na zniževanje stroškov slovenskega gospodarstva

Delovanje Krško 2 bo bistveno povečalo ponudbo električne energije na slovenskem trgu. Ker je slovenski trg električne energije postal del širšega relevantnega trga te dobrine, ni pričakovati večjega znižanja cen elektrike. Povpraševanje po električni energiji bo namreč v Srednji in zlasti Jugozahodni Evropi naslednje desetletje naraščalo tudi če ne bo tehnoloških premikov na področju prevoza potnikov in blaga, ki bi omogočili nadomestitev porabe tekočih goriv s porabo elektrike ali energentov pridobljenih v procesih z veliko porabo električne energije.

Kljub temu, da ne pričakujemo bistvenega upada cen na relevantnem trgu električne energije zaradi vključitve Krško 2 v sistem, pa vendarle prikazujemo kakšen bi bil učinek že majhnega znižanja cen električne energije ter kakšen učinek bi imel večji upad cen te dobrine v primeru, da bo postal naš trg bolj zaprt oziroma, da se bodo sosednja elektro-gospodarstva od našega trga »omejila« z namestitvijo temu primernih tehnologij (kaže, da zadnja leta dejansko poteka temu podoben proces).

V Tabeli 36 prikazujemo vpliv na cene (stroške) po posameznih gospodarskih panogah in na slovensko inflacijo (indeks cen po strukturi življenjskih stroškov) v primeru 1% upada cen električne energije (tretji stolpec tabele), pa tudi ob morebitnem znižanju cen električne energije pri njenem trgovanju na debelo (stroški omrežja torej niso vključeni) s 75 €/MWh na 40 €/MWh (četrti oziroma zadnji stolpec tabele). Tudi ta cena je precej nad predvideno lastno ceno proizvodnje električne energije iz Krško 2 (Tabela 15).

³² Ocenjeno iz Energetske bilance Slovenije v 2006, Statistični letopis Republike Slovenije 2007, Statistični urad Republike Slovenije, str. 340 → 1607 TOE porabe naftnih proizvodov v prometu nadomestimo z enako porabo električne energije v prometu in pri tem upoštevamo, da znaša slovenska ponudba električne energije 3802 TOE.

Tabela 36.**Direktni in posredni vpliv delovanja Krško 2
na zniževanje stroškov slovenskega gospodarstva**

		1% upad cen električne energije	46.7% upad cen električne energije ²
		v %	v %
A	Kmetijstvo	-0.005	-0.248
B	Ribištvo	-0.008	-0.390
CA	Premog	-0.021	-0.975
CB	Rude in kamnine		
		-0.023	-1.053
DA	Hrana	-0.009	-0.439
DB	Tekstil	-0.008	-0.355
DC	Usnje	-0.003	-0.145
DD	Les	-0.017	-0.810
DE	Papir in tisk	-0.010	-0.487
DF	Nafta in koks	-0.001	-0.065
DG	Kemikalije	-0.008	-0.378
DH	Guma	-0.010	-0.462
DI	Nekovine	-0.024	-1.121
DJ	Kovine	-0.020	-0.923
DK	Stroji	-0.010	-0.462
DL	Električna oprema		
		-0.006	-0.279
DM	Vozila	-0.005	-0.233
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo		
		-0.015	-0.693
E	Elektrika, plin, voda	-0.435	-20.320
F	Gradbeništvo	-0.009	-0.423
G	Trgovina	-0.010	-0.453
H	Turizem	-0.015	-0.711
I	Promet	-0.007	-0.335
J	Finančno posredništvo	-0.003	-0.155
K	Poslovne storitve		
		-0.006	-0.275
L	Javna uprava	-0.006	-0.262
M	Izobraževanje	-0.006	-0.276
N	Zdravstveno varstvo	-0.007	-0.323
O	Druge storitve		
		-0.011	-0.497
Σ	Cene skupaj	-0.049 ¹	-2.265 ¹

¹ Pri 1% upadu cen je posredni vpliv -0.023%, direktn vpliv pa 0.026% skupnega indeksa cen; pri 46.7% upadu cen je posreden vpliv -1.053%, direktn vpliv pa -1.212% skupnega indeksa cen.

² Predpostavljamo upad cen električne energije na slovenskem trgu na debelo s 75 €/MWh na 40 €/MWh.

Rezultati v Tabeli 36 kažejo, da se bo v primeru 1% znižanja cen električne energije za slovensko gospodarstvo in prebivalstvo raven cen življenjskih potrebščin v Sloveniji znižala za 0.05% letno, kar pomeni, da gre za trajen učinek. V primeru upada cen električne energije za skoraj 47% (kot pokazatelj upoštevamo cene za pasovni odjem v trgovini s to dobrino na debelo) pa bi se raven cen življenjskih potrebščin v Sloveniji znižala letno za 2.3%. Učinek na letni upad stroškov bo največji v panogi E (oskrba z električno energijo, plinom in vodo) ter nadpovprečen v rudarstvu (nekoliko bolj izven premogovništva), v industriji nekovin, v kovinski ter lesni industriji. Med storitvenimi dejavnostmi je ta vpliv še najmočnejši v turizmu.

7. Vpliv delovanja nove jedrske enote na zmogljivosti slovenskega gospodarstva

7.1. Povečanje potencialne produkcije

Slovensko gospodarstvo potrebuje za rast svoje dejavnosti, ob dani tehnologiji, določeno količino električne energije. Ponudba električne energije za slovenski trg (brez uvoza) se bo z vstopom Krško 2 v naš elektro-energetski sistem povečala od 10.6 TWh letno na 22.6 TWh letno ali za 113%. To bo povzročilo 83% povečanje ponudbe storitev panoge E - oskrba z električno energijo, plinom in vodo. Ustrezno povečanje ponudbe storitev te panoge vsem njenim odjemalcem vodi v skupno povečanje zmogljivosti slovenske produkcije za 2.3% (zadnja vrstica Tabele 37). Učinek je, zanimivo, nizek in kaže, da je delež stroškov za električno energijo v slovenskem gospodarstvu sorazmerno majhen. Usoden vpliv pomanjkanja električne energije nastopi takrat, ko je na trgu ni moč dobiti. Potem sledi zastoj gospodarske dejavnosti večjih razsežnosti poznan pod pojmom sodobni »električni mrk«.

Vpliv povečane ponudbe električne energije na zmogljivosti slovenskega gospodarstva smo ocenili z Leontijevo proizvodno funkcijo, ki predpostavlja da substitucija produkcijskih faktorjev (tudi energetske surovine) ni možna, da so sektorji (panoge) homogeni, donosi pa konstantni. Izračun v Tabeli 37 je torej bolj ali manj ilustrativne narave. V tem okviru pa vidimo, da je vpliv ponudbe električne energije zelo pomemben za sposobnost povečevanja dejavnosti (če za to dejavnost obstoji povpraševanje in če je na razpolago dovolj drugih zmogljivosti – kapitala, dela, znanja) v ribištvi (tu je vpliv povečanih kapacitet posreden torej preko panog direktnih dobaviteljic repromateriala in podobnih storitev tej gospodarski panogi), rudarstvu in naftni industriji.

Tabela 37.**Direktni in posredni vpliv delovanja Krško 2
Učinki na povečane zmogljivosti gospodarstva¹**

		Proizvodnja
		v %
A	Kmetijstvo	1.84
B	Ribištvo	344.48
CA	Premog	18.05
CB	Rude in kamnine	19.44
DA	Hrana	2.20
DB	Tekstil	2.02
DC	Usnje	3.02
DD	Les	5.88
DE	Papir in tisk	2.70
DF	Nafta in koks	54.82
DG	Kemikalije	2.04
DH	Guma	2.98
DI	Nekovine	6.64
DJ	Kovine	4.12
DK	Stroji	2.48
DL	Električna oprema	1.58
DM	Vozila	1.39
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	4.11
E	Elektrika, plin, voda	5.14
F	Gradbeništvo	1.21
G	Trgovina	1.75
H	Turizem	4.33
I	Promet	1.42
J	Finančno posredništvo	1.06
K	Poslovne storitve	0.99
L	Javna uprava	1.23
M	Izobraževanje	1.44
N	Zdravstveno varstvo	1.61
O	Druge storitve	2.75
Σ	Skupaj ²	2.29

¹ Glede na možno dobavo električne energije 10.6 TWh letno, predstavlja dobava 12 TWh električne energije letno iz Krško 2 kar 113% povečanje. To je 88% povečanje dobave storitev panoge E.

² Po vrednosti proizvodnje 2006 predstavlja učinek povečanih zmogljivosti 1.4 mrd €.

7.2. Večja možnost nadaljnjega delovanja večjih porabnikov električne energije

Krško 2 bo s povečano ponudbo vplival na stabilizacijo trga električne energije. Pričakujemo lahko, da bodo ponudniki električne energije diferencirali cene in si na ta način maksimizirali donose. V tej zvezi si lahko veliki odjemalci električne energije obetajo stabilno in ne zelo drago dobavo te dobrine. V slovenskem gospodarskem razvoju so takšni kupci električne energije zlasti proizvajalci aluminija in jekla. Ob morebitnem pomanjkanju in velikih podražitvah električne energije je njihov obstoj slej ko prej zapečaten. Poudariti je treba socio-ekonomske učinke, ki izhajajo iz delovanja večjih odjemalcev električne energije in njihov pomen za regijo v kateri delujejo, saj prispevajo k dodani vrednosti, zaposlenosti, k investicijskemu potencialu, regionalnemu razvoju, zmanjševanju regionalnih disparitet in drugim socio-ekonomskim kazalnikom razvitosti regije in države.

Če med temi kupci električne energije upoštevamo le 4 podjetja (Talum Kidričevo, Acroni Jesenice, Metal Ravne in Štore Steel) vidimo, da so leta 2006 skupaj imeli kar 943 milijonov evrov čistih prihodkov iz prodaje. S svojo dejavnostjo so preko reprodukcijskega povpraševanja vplivali tudi na ostalo gospodarstvo. Ta vpliv smo ocenili z input-output analizo po enaki metodologiji kot vpliv dejavnosti NEK in Krško 2 na slovensko gospodarstvo.³³ V primeru prenehanja njihovega delovanja bi prišlo do precejšnjega upada naše gospodarske dejavnosti, dodane vrednosti in zaposlenosti. Oceno tega upada prikazujemo v Tabelah 38, 39 in 40. Tu vidimo:

1. **Vpliv na gospodarsko dejavnost** (druga vrstica drugega stolpca Tabele 38 in tretji stolpec Tabele 39): ob morebitnem prenehanju delovanja podjetij odvisnih od dovolj poceni in stabilne dobave električne energije, bi slovensko gospodarstvo na letni ravni izgubilo 1.5 milijarde evrov ali 2.4% svoje produkcije. Vpliv bi bil največji v kovinski industriji, v trgovini, prometu, oskrbi z električno energijo, plinom in vodo ter pri poslovnih storitvah.
2. **Vpliv na bruto domači produkt** (tretja vrstica Tabele 38 in četrti stolpec Tabele 39): prenehanje delovanja omenjenih štirih producentov v kovinski industriji bi vplivalo na pol milijarde evrov ali skoraj 2% nižji BDP v Sloveniji.
3. **Vpliv na prejemke zaposlenih** (četrti vrstica Tabele 38 in peti stolpec Tabele 39): prenehanje delovanja od stabilne in dovolj poceni dobave električne energije odvisnih podjetij bi vplivalo na 310 milijonov evrov ali skupno 2% manjše prejemke zaposlenih. Delavci bi največ izgubili v kovinski industriji in v različnih storitvenih gospodarskih panogah.
4. **Vpliv na porabo stalnega kapitala** (peta vrstica Tabele 38 in tretji stolpec Tabele 40): zaradi prenehanja dejavnosti v tem poglavju analiziranih štirih podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kovin, bi slovensko gospodarstvo neposredno in posredno izgubilo možnost za 100 milijonov evrov (skoraj 2.5%) obračunane amortizacije. Upad bi bil največji v kovinski industriji ter pri oskrbi z elektriko, plinom in vodo.
5. **Vpliv na poslovni presežek** (šesta vrstica Tabele 38 in četrti stolpec Tabele 40): prenehanje dejavnosti podjetij vezanih na stabilno dobavo električne energije bi imela za posledico upad poslovnega presežka v slovenskih podjetjih za skoraj 100 milijonov evrov (več kot 2.5%). Ta negativni učinek bi bil najmočnejši v kovinski industriji, pri poslovnih storitvah in v trgovini.

³³ Tokrat smo upoštevali, da sodijo omenjena podjetja v panogo DJ (proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov).

6. **Vpliv na zaposlenost** (sedma vrstica Tabele 38 in peti stolpec Tabele 40): ob zatonu analizirane dejavnosti (Talum, Acroni, Metal Ravne in Štore Steel) bi v Sloveniji skupno število delovnih mest upadlo za preko 21 tisoč ali dobra 2%. Najbolj (za več kot 16 tisoč delovnih mest) v kovinski industriji, trgovina bi izgubila 1300, promet pa 650 delovnih mest.
7. **Vpliv na razvojno aktivnost** (osma vrstica Tabele 38 in zadnji stolpec Tabele 40): znižanje gospodarske dejavnosti zaradi nesposobnosti našega gospodarstva za dobavo dovolj poceni električne energije v podjetja, ki so od te dobave življenjsko odvisna, bi vplivala na upad slovenske razvojne aktivnosti, merjeno z izdatki za R&D, za 6 milijonov evrov (dober odstotek skupnih slovenskih investicij v ta namen). Razvojni impulz bi bil najbolj prizadet v kovinski industriji in pri poslovnih storitvah.
8. **Vpliv na uvoz** (deveta vrstica Tabele 38): znižanje gospodarske dejavnosti ob neke vrste »ponudbenem šoku«, ki bi ga predstavljalo prenehanje produkcije vezane na stabilno dobavo dovolj poceni električne energije, bi imela za eno od posledic tudi upad reprodukcijskega uvoza. V našem analiziranem primeru bi se direktno in posredno znižal za preko 400 milijonov evrov ali za 2%.
9. **Vpliv na javnofinančne prihodke** (deseta vrstica Tabele 38 in v zadnjem stolpcu Tabele 39): upad dejavnosti zaradi prenehanja delovanja štirih pomembnih podjetij v slovenski kovinski industriji bi vplival na okoli (rezultati davčne reforme 2007 še niso upoštevani) 167 milijonov evrov (1.4%) manjše javnofinančne prihodke.

Tabela 38.

Makroekonomski učinki delovanja Krško 2 Učinki preko omogočanja proizvodnje aluminija in jekla

	Mio €	% od agregatne ravni
Proizvodnja	1475	2.39
Dodana vrednost (BDP)	515	1.69
Bruto sredstva za zaposlene (plače)	310	1.98
Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	100	2.42
Poslovni presežek	96	2.56
Število zaposlenih (delovna mesta)	21116	2.26
Izdatki za R&D	6	1.35
Direkten in posreden uvoz	429	2.06
Javnofinančni prihodki skupaj (brez prispevkov delodajalcev)	167	1.41

Tabela 39.

Direktni in posredni vpliv delovanja Krško 2
Omogočanje proizvodnje aluminija in jekla
Učinki na ravni posameznih panog –
produkcija, dodana vrednost, plače, javnofinančni prihodki

		Proizvodnja	Dodana vrednost	Bruto sredstva za zaposlene (plače)	Javnofinančni prihodki skupaj
		V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €
A	Kmetijstvo	5.24	2.52	0.47	0.57
B	Ribištvo	0.04	0.02	0.01	0.01
CA	Premog	5.63	3.41	3.66	0.59
CB	Rude in kamnine	0.70	0.32	0.14	0.11
DA	Hrana	11.78	3.28	1.96	1.00
DB	Tekstil	4.97	1.29	1.10	0.47
DC	Usnje	0.70	0.25	0.20	0.09
DD	Les	5.21	1.73	1.29	0.61
DE	Papir in tisk	8.24	2.93	1.81	0.99
DF	Nafta in koks	0.00	0.00	0.00	0.00
DG	Kemikalije	1.73	0.69	0.35	0.22
DH	Guma	1.36	0.42	0.24	0.12
DI	Nekovine	2.26	0.88	0.53	0.31
DJ	Kovine	1158.07	359.86	225.09	118.45
DK	Stroji	7.91	2.38	1.62	0.78
DL	Električna oprema	3.48	1.13	0.78	0.39
DM	Vozila	1.03	0.12	0.08	0.04
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	17.69	6.51	4.21	2.17
E	Elektrika, plin, voda	45.29	23.91	8.10	7.07
F	Gradbeništvo	7.06	2.08	1.29	0.91
G	Trgovina	65.93	34.82	22.65	11.89
H	Turizem	9.10	4.32	2.86	1.37
I	Promet	45.27	18.53	11.03	5.94
J	Finančno posredništvo	11.45	7.84	4.25	2.83
K	Poslovne storitve	43.46	28.05	10.25	7.29
L	Javna uprava	3.55	2.19	1.65	0.92
M	Izobraževanje	1.41	1.15	1.05	0.49
N	Zdravstveno varstvo	1.89	1.27	1.07	0.55
O	Druge storitve	4.69	2.71	1.87	1.18

Tabela 40.

Direktni in posredni vpliv delovanja Krško 2
Omogočanje proizvodnje aluminija in jekla
Učinki na ravni posameznih panog – amortizacija, dobiček,
delavci, R&D

		Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	Poslovni presežek	Zaposleni	Izdatki za R&D
		V milijonih €	V milijonih €	Število angažiranih delavcev	V milijonih €
A	Kmetijstvo	0.67	1.46	184	0.00
B	Ribištvo	0.00	0.00	1	0.00
CA	Premog	0.81	-0.25	167	0.04
CB	Rude in kamnine	0.08	0.08	7	0.00
DA	Hrana	0.90	0.30	107	0.02
DB	Tekstil	0.20	-0.02	105	0.02
DC	Usnje	0.03	0.01	19	0.00
DD	Les	0.33	0.07	100	0.01
DE	Papir in tisk	0.53	0.52	88	0.00
DF	Nafta in koks	0.00	0.00	0	0.00
DG	Kemikalije	0.12	0.19	13	0.05
DH	Guma	0.10	0.07	17	0.01
DI	Nekovine	0.20	0.13	34	0.01
DJ	Kovine	61.93	66.83	16321	4.66
DK	Stroji	0.44	0.30	98	0.06
DL	Električna oprema	0.18	0.15	51	0.08
DM	Vozila	0.03	0.01	6	0.00
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	1.02	1.18	258	0.05
E	Elektrika, plin, voda	10.80	3.00	449	0.10
F	Gradbeništvo	0.23	0.53	95	0.00
G	Trgovina	5.12	6.07	1303	0.01
H	Turizem	0.68	0.76	215	0.00
I	Promet	5.67	2.17	648	0.11
J	Finančno posredništvo	1.11	2.27	159	0.07
K	Poslovne storitve	7.62	9.95	390	0.26
L	Javna uprava	0.47	0.01	73	0.00
M	Izobraževanje	0.06	-0.00	52	0.00
N	Zdravstveno varstvo	0.10	0.06	64	0.00
O	Druge storitve	0.34	0.33	91	0.00

8. Literatura in viri:

1. Podatki družbe GEN, d.o.o. Poslovno poročilo za leto 2006.
2. GVIN. 2008. Baze podatkov [online]. Dosegljivo na: <http://www.gvin.com>.
3. SURS - Statistični urad RS. 2008. Baze podatkov [online]. Dosegljivo na: <http://www.surs.si>.
4. Fitzpatrick, T. Ellen. 2004. The Synergy between Subsector Competitiveness and Regional Development: The Case of Turkey and the Tomato Subsector. State University of New York Plattsburgh and Visiting Fulbright. Dosegljivo na: <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/123456789/15506/1/sp04fi01.pdf>.
5. Arthur, W. B. (1989). Flexibility strategies for sustainable economies. Dosegljivo na: <http://www.sciencedirect.com/science>.
6. Henderson, J. V. (1974). Congestion and optimum size. Journal of Urban Economics : 41 (6), 322-327.
7. Fujiti (1999). Macroecological perspective. Marine ecology progress series. Dosegljivo: http://www.int-res.com/articles/theme/m273_TS.pdf.

Viri podatkov

1. Statistične informacije 289/2004, 1. oktobra 2004, Statistični urad Republike Slovenije.
2. Statistični letopis Republike Slovenije 2007, str. 154, 445 - 466, Statistični urad Republike Slovenije.
3. Statistični letopis Republike Slovenije 2005, str. 151.
4. Statistični letopis Republike Slovenije 2002, str. 228 - 230, Statistični urad Republike Slovenije.
5. Bilten Banke Slovenije november 2005, str. II-30.
6. Bilten Banke Slovenije november 2005, str. II-72.
7. Bilten Banke Slovenije april 2006, str. II-42
8. GEN energija d.o.o., ing. Jože Špiler – Vodja Tehnične službe in investicij – 24. 01.2008 ter 10.03.2008.
9. GVIN, podatki o poslovanju podjetij v 2006.
10. Kazalniki poslovanja GZS 2006 po posameznih podjetjih.
11. Kazalniki poslovanja GZS 2006 – vse družbe na področju dejavnosti.

Programska oprema

EvIEWS 6, MS Windows okolje, Excel, MS Word.

PRILOGA A:

Metodologija

Direkten in posreden (preko dobaviteljev reprodukcijskega materiala in ustreznih storitev ter preko nadaljnjega reprodukcijskega povpraševanja teh dobaviteljev) vpliv investicije v Krško 2 (povečanje dejavnosti panog: DL – elektroindustrija, F – gradbeništvo, J – finančni sektor ter K – poslovne storitve), pa tudi vsakoletni vpliv delovanja sedanje NEK ter Krško 2 (povečanje dejavnosti panoge E – oskrba z elektriko, plinom in vodo prilagojeno verjetni strukturi reprodukcijskega povpraševanja, obnovitvenih investicij ter izvedene osebne porabe) na slovensko produkcijo, dodano vrednost, sredstva za zaposlene (bruto prejemke zaposlenih), neto posredne davke, porabo stalnega kapitala, neto poslovni presežek, zaposlenost in izdatke za R&D smo ocenili z input-output analizo na podatkih input-output matrike slovenskega gospodarstva v letu 2001³⁴. Pri tem smo upoštevali agregatno vrednost posameznih ekonomskih spremenljivk za 2006. Direkten in posreden vpliv investicije ter delovanja Krško 2 smo ocenili z:

$$\mathbf{M} = (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1} * \mathbf{Y}$$

$$\mathbf{H} = (\text{diag BDP}/\mathbf{X}) * (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1} * \mathbf{Y}$$

$$\mathbf{G} = \mathbf{Au} * (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1} * \mathbf{Y}$$

$$\mathbf{Z} = (\text{diag F}/\mathbf{X}) * (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1} * \mathbf{Y}$$

$$\mathbf{KAP} = 100 * [(\text{diag } \Delta) * (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1}] / \mathbf{X}$$

Y je vrednost investicijskega povpraševanja zaradi postavitve Krško 2 za katero pričakujemo, da jo bodo »pokrila« slovenska podjetja ter povečan prihodek zaradi delovanja dosedanje NEK ali Krško 2; **M** je globalen vpliv na dejavnost po panogah, vsota pa za celotno gospodarstvo; **Ad** je matrika tehničnih količnikov – stolpec domačega inputa v dan sektor deljen z njegovo produkcijo; **I** je enotna matrika, **(I-Ad)⁻¹** pa je matrični multiplikator, ki kaže globalen (direkten in posreden preko dobaviteljev repromateriala ter ustreznih storitev) vpliv povečanega investicijskega ali reprodukcijskega ali osebnega povpraševanja (**Y**) na produkcijo.

H je globalen vpliv načrtovane investicije ter povečanega obsega dejavnosti dosedanje NEK oziroma Krško 2 (**Y**) na družbeni produkt kjer je **diag BDP/X** diagonalizirana matrika direktnih količnikov bruto domačega produkta oziroma njegove posamezne komponente (v našem primeru na primer sredstev za zaposlene), **BDP** je bruto domači produkt (ali njegova komponenta), **X** pa produkcija panoge.

G je globalen vpliv načrtovane investicije ali dejavnosti dosedanje NEK oziroma Krško 2 (**Y**) na uvoz. **Au** je uvozna komponenta tehnološke matrike pridobljene z

³⁴ V simulacijah smo upoštevali:

- IO tabelo slovenskega gospodarstva za leto 2001 (Statistične informacije 289/2004, 1. oktobra 2004, Statistični urad Republike Slovenije).
- Število zaposlenih (Statistični letopis Republike Slovenije 2002, str. 228-230, Statistični urad Republike Slovenije).
- Izdatke za raziskave in razvoj (Statistični letopis Republike Slovenije 2007, str. 151, Statistični urad Republike Slovenije).

deljenjem uvoza v panoge z njihovo produkcijo. Temu učinku smo pri analizi vpliva investicijskega povpraševanja dodali še direkten uvoz.

Z je globalen vpliv načrtovane investicije ali dejavnosti sedanje NEK oziroma Krško 2 (**Y**) na angažma produkcijskih faktorjev (dela in razvojne dejavnosti merjene z izdatki za R&D), **diag F/X** pa je diagonalizirana matrika direktnih količnikov produkcijskega faktorja **F** v panožni produkciji (**X**).

KAP je globalen vpliv povečane ponudbe panoge E (oskrba z električno energijo, plinom in vodo) zaradi investicije v Krško 2 na slovensko produkcijo, **diag Δ** pa je diagonalizirana matrika povečanja ponudbe po vrstici panoge E (**Δ**). Delež tega prirasta kapacitet v produkciji pred povečanjem kapacitet (**X**) kaže količnik povečanih zmogljivosti. Pomnožen s 100 je izražen v odstotkih.

Učinek morebitnega upada cen električne energije, zaradi povečane ponudbe te dobrine ob vstopu Krško 2 v slovenski elektro-energetski sistem smo ocenili v dveh korakih.

Najprej smo posredni učinek znižanja cen preko upada cen panog, ki jim panoga E (oskrba z elektriko, plinom in vodo) krije njihovo reprodukcijsko povpraševanje ocenili z:

$$\mathbf{Pos} = \mathbf{pu} * (\mathbf{Au} * (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1}) + \mathbf{pd} * ((\mathbf{diag} \mathbf{BDP/X}) * (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1})$$

Pos je vektor posrednega vpliva na cene oziroma upada stroškov, **pu** je vrstični vektor povečanja ali zmanjšanja cen uvoza po panogah (v našem primeru tega povečanja ali zmanjšanja cen ni, zato je celoten vektor sestavljen iz enic), $(\mathbf{Au} * (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1})$ je matrika globalnega vpliva na uvoz, $((\mathbf{diag} \mathbf{BDP/X}) * (\mathbf{I} - \mathbf{Ad})^{-1})$ je matrika globalnega vpliva na družbeni produkt, **pd** pa je vrstični vektor spremembe (upada) domačih cen. Ker simuliramo znižanje cen panoge E – oskrba z elektriko, plinom in vodo, ima vektor **pd** v vseh členih enice, v členu te panoge pa faktor upada stroškov panoge E zaradi povečane ponudbe te dobrine iz Krško 2. Učinek na narodnogospodarski ravni preračunamo preko ponderacije spremembe cen po posameznih panogah z njihovim deležem v skupni (domačega izvora in iz uvoza) osebni porabi.

Posrednemu vplivu znižanja stroškov zaradi nižjih cen električne energije (ponudba panoge E) na raven slovenskih cen dodamo še **Pdir** direktni vpliv v katerem upoštevamo ustrezno znižanje cen v panogi E ter njen delež v kritju skupne osebne porabe na Slovenskem. Tako dobimo skupni vpliv (**P**) znižanih cen življenjskih potrebščin zaradi povečane ponudbe električne energije v Sloveniji.

Ocena vpliva načrtovane investicije ter dejavnosti sedanje NEK ali Krško 2 na dejavnost, dodano vrednost, sredstva za zaposlene, neto poslovni presežek, neto davke, uvoz, zaposlenost dela in izdatke za R&D temelji na Leontijevi proizvodni funkciji in predpostavlja konstantne donose produkcijskih faktorjev, elastičnost substitucije enako 0 in homogenost produkcije znotraj sektorjev. Rezultate input-output analize lahko pojmuje kot začetne tendence z nakazano smerjo.

PRILOGA B:

Tabela A: Bruto investicije v nova osnovna sredstva po namenu vlaganj, letno³⁵ (I. 2005)

	Bruto investicije – SKUPAJ	Investicije v nove zmogljivosti	Investicije v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in razširitev	Investicije v vzdrževanje obstoječih zmogljivosti
SLOVENIJA	100,00%	56,33%	35,66%	8,01%
Spodnjeposavska	100,00%	48,67%	47,01%	4,32%

Vir: SURS (2008).

Po kriteriju bruto investicij v nova osnovna sredstva in namenu vlaganj beleži Spodnjeposavska regija pri investicijah v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in razširitev za 11,35 odstotnih točk višji delež bruto investicij kot Slovenija. Medtem ko pri ostalih dveh postavkah odstopa navzdol za približno 4 do 8 odstotnih točk (Tabela A).

Tabela B: Investicije za varstvo okolja, letno (I. 2005)

	Investicije – SKUPAJ	Varstvo zraka	Varstvo površinskih voda	Odstranjevanje odpadkov	Varstvo tal in podzemnih voda	Varstvo pred hrupom	Varstvo biološke raznovrstnosti in krajine	Drugo
SLOVENIJA	100,00%	23,94%	42,59%	14,71%	11,47%	4,07%	1,62%	1,59%
Spodnjeposavska regija	100,00%	30,14%	41,20%	19,07%	-	0,21%	0,63%	8,75%

Vir: SURS (2008).

Po kriteriju investicij v varstvo okolja beleži Spodnjeposavska regija višji delež vseh investicij v varstvo okolja pri postavkah varstvo zraka in odstranjevanje odpadkov (Tabela B). Po kriteriju načina ravnanja z zbranimi odpadki beleži Spodnjeposavska regija za dober odstotek začasnega skladiščenja in zbranih odpadkov za predelavo v Sloveniji (Tabela C).

Tabela C: Načini ravnanja z zbranimi odpadki po statističnih regijah, Slovenija, letno, I. 2006.

Delež Spodnjeposavske regije glede na Slovenijo	
Letna količina - SKUPAJ (t)	0,82%
Količine iz Slovenije (t)	0,88%
Količine iz tujine (t)	0,00%
Količine iz začasnega skladišča (t)	0,00%
Ravnanje - začasno skladiščenje odpadkov (t)	1,06%
Ravnanje - oddano drugim za predelavo (t)	1,25%
Ravnanje - oddano zbiralcem (t)	0,35%
Ravnanje - oddano na odlagališče (t)	0,32%
Ravnanje - oddano odstranjevalcem za druge načine odstranjevanja (t)	-
Ravnanje - oddano v tujino (t)	-

Vir: SURS (2008).

Povečana okoljska ozaveščenost ljudi se odraža na temeljnih usmeritvah NEK, in sicer, v visoki ravni jedrske varnosti, v stabilnosti in konkurenčnosti proizvodnje v primerjavi z ostalimi viri energije ter v ciljih za doseganje in ohranjanje družbene sprejemljivosti NEK.

³⁵ Investicije v nove zmogljivosti so vlaganja za ustanavljanje novih samostojnih podjetij, organizacij, obratov ter gradnja prometnih poti. Investicije v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in razširitev so vlaganja v obstoječe zmogljivosti zaradi povečanega obsega proizvodnje ali storitev ali zaradi spremembe tehnologije in tehnike proizvodnje; zajemajo tudi preureditev že obstoječih objektov, opreme in naprav in tudi graditev ali nabavo novih osnovnih sredstev v sklopu že obstoječe organizacijsko samostojne delovne enote. Investicije v vzdrževanje obstoječih zmogljivosti na enaki ravni so vlaganja zaradi zamenjave, intenzifikacije in racionalizacije proizvodnje, ne da bi širili razpoložljive zmogljivosti ali bistveno spreminjali sedanjo tehnologijo ali tehniko proizvodnje.

PRILOGA C:

Tabela 1a.

Makroekonomski učinki delovanja NEK
Učinki na ravni celotnega narodnega gospodarstva
(Analiza učinka 118.4 milijona € proizvodnje v panogi E)

	Mio €	% od agregatne ravni
Proizvodnja	180.6	0.29
Dodana vrednost (BDP)	93.3	0.31
Bruto sredstva za zaposlene (plače)	42.7	0.27
Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	35.6	0.87
Poslovni presežek	11.4	0.30
Število zaposlenih (delovna mesta)	2301	0.25
Izdatki za R&D	0.6	0.15
Direkten in posreden uvoz	25.1	0.12
Javnofinančni prihodki skupaj (brez prispevkov delodajalcev)	27.0	0.23

Tabela 2a.

Direktni in posredni vpliv delovanja NEK
(Analiza učinka 118.4 milijona € proizvodnje v panogi E)
Učinki na ravni posameznih panog –
produkcija, dodana vrednost, plače, javnofinančni prihodki

		Proizvodnja	Dodana vrednost	Bruto sredstva za zaposlene (plače)	Javnofinančni izdatki skupaj
		V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €	V milijonih €
A	Kmetijstvo	0.432	0.208	0.039	0.047
B	Ribištvo	0.004	0.002	0.001	0.001
CA	Premog	15.411	9.332	10.023	1.622
CB	Rude in kamnine	0.438	0.197	0.089	0.065
DA	Hrana	0.785	0.219	0.131	0.066
DB	Tekstil	1.161	0.301	0.257	0.109
DC	Usnje	0.156	0.055	0.046	0.020
DD	Les	0.389	0.129	0.096	0.045
DE	Papir in tisk	1.371	0.488	0.301	0.165
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0.000	0.000
DG	Kemikalije	0.194	0.077	0.040	0.024
DH	Guma	0.585	0.182	0.103	0.054
DI	Nekovine	0.510	0.199	0.119	0.070
DJ	Kovine	4.868	1.513	0.946	0.498
DK	Stroji	1.475	0.444	0.302	0.146
DL	Električna oprema	4.978	1.614	1.109	0.556
DM	Vozila	0.154	0.018	0.012	0.006
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.109	0.040	0.026	0.013
E	Elektrika, plin, voda	125.097	66.049	22.385	19.520
F	Gradbeništvo	1.582	0.465	0.288	0.204
G	Trgovina	6.724	3.551	2.310	1.213
H	Turizem	0.687	0.326	0.216	0.103
I	Promet	3.490	1.428	0.850	0.458
J	Finančno posredništvo	1.498	1.026	0.556	0.370
K	Poslovne storitve	6.612	4.267	1.560	1.108
L	Javna uprava	0.396	0.244	0.185	0.103
M	Izobraževanje	0.282	0.231	0.211	0.098
N	Zdravstveno varstvo	0.233	0.158	0.132	0.068
O	Druge storitve	0.935	0.541	0.373	0.235

Tabela 3a.

Direktni in posredni vpliv delovanja NEK
(Analiza učinka 118.4 milijona € proizvodnje v panogi E)
Učinki na ravni posameznih panog – amortizacija, dobiček,
delavci, R&D

		Poraba stalnega kapitala (amortizacija)	Poslovni presežek	Zaposleni	Izdatki za R&D
		V milijonih €	V milijonih €	Število angažiranih delavcev	V milijonih €
A	Kmetijstvo	0.055	0.120	15	0.000
B	Ribištvo	0.000	0.000	0	0.000
CA	Premog	2.230	-0.678	457	0.122
CB	Rude in kamnine	0.051	0.052	4	0.000
DA	Hrana	0.060	0.020	7	0.001
DB	Tekstil	0.046	-0.006	24	0.004
DC	Usnje	0.006	0.002	4	0.001
DD	Les	0.025	0.005	7	0.001
DE	Papir in tisk	0.089	0.086	15	0.001
DF	Nafta in koks	0.000	0.000	0	0.000
DG	Kemikalije	0.014	0.021	1	0.005
DH	Guma	0.045	0.031	7	0.004
DI	Nekovine	0.044	0.030	8	0.002
DJ	Kovine	0.260	0.281	69	0.020
DK	Stroji	0.081	0.055	18	0.012
DL	Električna oprema	0.259	0.213	73	0.118
DM	Vozila	0.005	0.002	1	0.000
DN	Pohištvo, reciklaža, ostalo	0.006	0.007	2	0.000
E	Elektrika, plin, voda	29.835	8.292	1241	0.279
F	Gradbeništvo	0.052	0.118	21	0.000
G	Trgovina	0.523	0.619	133	0.001
H	Turizem	0.051	0.057	16	0.000
I	Promet	0.437	0.167	50	0.008
J	Finančno posredništvo	0.145	0.297	21	0.009
K	Poslovne storitve	1.159	1.514	59	0.040
L	Javna uprava	0.053	0.001	8	0.000
M	Izobraževanje	0.013	-0.001	11	0.000
N	Zdravstveno varstvo	0.013	0.007	8	0.000
O	Druge storitve	0.068	0.066	18	0.000